

Textbook Lessons

Лекција 2

Вежба 1:

1. Од каде е баба елена?

Баба елена е од Буф во Егејска Македонија.

2. Од каде е дедо Петре?

Дедо Петре е од Битола.

3. Од каде сте вие?

Јас сум од The Pas во канада.

4. како се вика дедо ви?

Мојот дедо се вика Thomas и Hume.

5. Од каде е мајка ви?

Мојата мајка е од Winnipeg во канада.

6. Како се вика татко ви?

Мојот татко се вика Douglas.

Вежба 2:

1. тие се тука.

2. ние сме тука.

3. Ана е Македонка.

4. Вие сте во Буф.

5. Бранко и Стојан се во Торонто.

6. Дедо Петре е од Битола.

7. Баба Калина и јас сме Македонци.

8. Јас сум од Егејске Македонија.

9. Ти и Драгана сте од Македонија.

10. Тој е студент.

2.4 Gender of Nouns

Masculine nouns most typically end in a consonant. When they end in “-a” they are always people (e.g. судија = “judge”). In a few rare cases they end in “-ко” or “-ло”, usually pejoratives or personal names and also only for human subjects: дедо, мрзло = “lazybones”.

Masculine nouns may end in -e. All months of the year are masculine. Some foreign words as well have different vowel endings.

Neuter nouns almost all end in -o or -e. Foreign words which don't refer to human subjects are also typically neuter.

Most feminine nouns end in -a. A few end in consonants, notably abstract nouns ending in -ост (e.g. националност = nationality). Also several words noting times: ноќ, вечер, пролет = “spring”

Вежба 3а:

професор (м)

република (ж)

село (с)

вино (с)

Илија (м)

прозорец (н) **м**

клуб (м)

удар (м)

победа (ж)

време (с)

задача (ж)

можност (ж)
работа (ж)
саатчинја (м)
Марко (м)

Вежба 4:

1. врата (ж)
 2. пенкало (с)
 3. табла (ж) **клупа**
 4. столче (с)
 5. прозопец (м) **табла**
 6. тетратка (ж) **креда**
 7. молив (м)
 8. гума (ж)
 9. креда (ж) **прозопец**
 10. клупа (ж) **тетратка**
-

2.5.2 Yes-No Questions

Three ways to make questions:

1. Rising intonation
 2. Beginning sentence with дали, with verb following (дали е дуг во винипег?)
 3. Using ли next to the part being questioned (e.g. Во Торонто ли е Бранко? = Is Branko in Toronto. vs. Бранко ли е во Торонто = Is Branko in Toronto?). Put interrogated part first, followed by ли.
-

Вежба 5

1.

А: Здраво! Како си ти?

Б: Јас сум добар. Како си ти?

А: Јас сум добар. Како се вика тојот дедо?

Б: Дедо ми се вика Илија.

А: Од каде е?

Б: Тој е од Битола. Тој е Македонец.

А: Што беше профеција?

Б: Тој е учител.

2.6 Conjunctions

Two different ways to say “and” a (contrast), и (same).

Вежба 6:

1. Тој е архитект и таа е архитект.
2. Билјана е студентка а Стојан е ученик.
3. По националност Марија е Американка и Том е Американец.
4. Стојан е Канаѓанец и Бранко е Канаѓанец.
5. Билјана е Канаѓанка а Илија е Македонец.

Вежба 8:

1. мајка - mother (L)
2. please - ве молам (D)
3. наставник - high school teacher, professor (A)
4. судија - judge (K)
5. sister - сестра (B)
6. What is your name? - Како се викаш? (H)
7. лекар - doctor (I)
8. father - татко (J)
9. брат - brother (G)
10. city - град (E)
11. благодарам - thank you (C)

12. Hello - здраво (F)

Вежба 10:

1. Мајка ми е Американска. Професија е лекар.
 1. Мајка ми е **Американка**. Таа е **лекар по професија**.
2. Дали сестра ти се вика Марија? Да.
3. Што националност е дедо ти? Канаѓанц е, на Торонто.
 1. Што **е дедо ти по** националност? **Тој е Канаѓанец**. **Тој е во** Торонто.
4. Како се вика? Том МакДоналд. Што националност? Канаѓанц сум. Дали е професија ти? Јас сум лекар. Кои е тој? Брот ми. Тој е сумиа(?)
 1. Како се **викаш**? Том **МекДоналд**. Што **си по** националност? **Јас сум Канаѓанец**. Што **си по** професија? Јас сум лекар. **Кој е ова?** Тоа е брат ми. Тој е **судија**.
5. Од каде сте? Ние сме од САД.
6. Стојан е студент у Бранко е студент, а Билјана е студентка.
 1. Стојан е **ученик** и Бранко е **ученик**, а Билјана е **студентка**.
7. Бранко, тој е Павле. Тој е од Македонија. Здраво! Миле ме.
 1. Бранко, **ова** е Павле. Тој е од Македонија. Здраво! Мило ме **е што се запознавме**.

Лекција 3

Вежба 1:

1. Ова е Стојан.
2. Стојан живее во Торонто, на улица Гарден.
3. Стојан име девет години.
4. Стојан има еден брат и една сестра.
5. Сестра му се вика Билјана.
6. Брат му се вика Бранко.
7. Билјана има деветнаесет години. Бранко има еднаесет години.

8. Тој е гладен. Тој јаде сендвич.
 9. Тој пие Кока-Кола.
 10. Тој гледа Зоки Поки.
-

Вежба 2:

1. Сестра и се вика Лилјана.
 2. Таа живее во Торонто.
 3. .
 4. Мира живее во Скопје.
 5. Таа се по професија е адвокат.
 6. Зборува со Андреј.
 7. Не. Пијат кафе.
 8. Андреј има весник.
 9. Мира има книга.
 10. Мира и Андреј зборуваат и пијат кафе и читаат. (седат во еден ресторан.)
-

3.1 Plural of masculine and feminine nouns.

1. Add -и to masculine nouns of more than one syllable ending in a consonant.
 2. -к, -г, -х will become -ц, -з, -с
 3. Masculine nouns with -а become -и (drop the -а)
 4. One syllable masculine nouns need -ови (град -> градови)
 1. -еви if it's -ч, -ж, -ш, -ј
 5. Masculine -о get -овци (татковци)
 6. Feminine nouns drop the -а and get -и.
-

Вежба 3:

1. инженери
2. лекари
3. моливи
4. адвокати

5. драгстори
6. прозопци
7. луѓе
8. предлози
9. сендвичи
10. театри
11. продавачи
12. работници
13. весници
14. хамбургери
15. дуќани
16. ресторани
17. бизинсмени
18. музеи

Вежба 4:

1. архитекти
2. браќа
3. ветари ветрови
4. станови
5. сендвичи
6. судии
7. дедовци
8. луѓе
9. глаголи
10. работинци
11. ресторани
12. татковци

Вежба 5

1. банки
2. весници
3. сокови
4. групи
5. книги
6. жени
7. чичковци
8. мажи
9. националности
10. ресторани
11. улици
12. згради

3.2 Adjectives

Adjectives must agree with number and gender, consonant for masculine, -a for feminine and -o for neuter.

вежба 6

1. добра баба, добар татко, добар човек, добра книга, добро село, добро столче
2. нова куќа, нова улица, нов стан, ново место, нов град, ново пенкало.
3. македонски филм, македонско име, македонска книга, македонско кафе, македонска куќа, македонска група.

вежба 7

1. Баба ми е стара.
2. Дедо ти е стар.
3. Сестра ми е млада.
4. Јас сум еден Македонец.

5. Ти си во Торонто.
 6. Тие се во Скопје.
 7. Чикаго е еден голем град.
 8. Скопје е еден стар град.
 9. Брајчино е едно мало село.
 10. Стојан е еден добар брат.
 11. Торонто е еден интересен град.
 12. Ова е благо кафе.
-

вежба 8:

1. студент (млад, низок)
 2. куќа (стара)
 3. градови (стари, интересни)
 4. кафе (слатко)
 5. парк (стар)
 6. дедовци (добри, гладни)
 7. село (големо, мало)
 8. слика (убава, интересна)
-

вежба 9:

1. млади студенти
2. убави куќи
3. стари татковци
4. уморени луѓе
5. големи градови
6. убави сини
7. нови универзитети
8. добри браќа
9. интересни згради
10. високи ученики

11. нови тетратки
 12. силени ветари
 13. големи табли
 14. канадски лекари
 15. вкусни лебови
 16. македонски професори
 17. силни луѓе
 18. интересени весники
-

3.4 Present tense of verbs

There are three stems (no infinitive, 3rd person singular used instead, except for сум)
-а, -и, -е

- јас -ам
- ти -ш
- тој ...
- ние -ме
- вие -те
- тои -ат

Only difference with -и, -е is that the they get dropped for 3rd plural јадат, not јадеат.
знае is irregular (знам, not знаам).

Always add j between и and а. пијам not пиам.

вежба 10

1. Тие стојат овде.
2. Баба и дедо не зборуваат англиски.
3. Мајка ми работи денеска.
4. Јас пијам кафе.
5. Ние работиме овде.
6. Мира и Андреј седат и пијат кафе.
7. Таа чита сега.

8. Ние читаме сега.
 9. Стојан гледа во една македонска книга.
 10. Вие живеете во Скопје.
 11. Јас пишувам со пенкало, а Стојан со молив.
-

Вежба 11

1. Илија - Ти Стојан ли си?
Бранко - Не, јас не сум Стојан, јас сум Бранко.
 2. Илија - Мира ли се вика мајка ти?
Бранко - Не, не се вика Мира. Мајка ми се вика **Лилијана**.
 3. Илија - Дали е татко ти од Америка?
Бранко - Не, татко **ми** не е од Америка. Татко **ми** е од Канада.
 4. Илија - Вие во Монтпреал живеете?
Бранко - Не, не живееме во Монреал. Живееме во Торонто.
 5. Илија - Сестра ти професорка ли е?
Бранко - Не, сестра ми не е професорка. Таа е студентка.
 6. Илија - Од Скопје ли се баба ти у дедо ти?
Бранко - Не, тие не се од Скопје. Баба ми е од Буф. Дедо ми е од Битола.
-

вежба 12

1. Јас пијам Кока-кола.
2. Не, јас не јадам хамбургер.
3. Не, јас не зпорувам италиански.
4. Јас работам.
5. Јас одам на театар.
6. Знам нешто за Македонија.

7. Јас живеам во висока зграда (стан).

вежба 13

1. Јас зборувам англиски и македонски.
 2. Каде Бранко оди? Не знам.
 3. Тие живеат **во** убава куќа **на улица** Гарден.
 4. Мира живее **во** нов стан во Скопје. Сестра **и** живее во Торонто, **во** стара куќа.
 5. Што правиш? Ништо.
 6. Што Билјана и Бранко прават? Тие чита**ат** некаде.
 7. Што правиш денеска? Јас работам.
 8. Баба ти и дедо ти сто**ј**ат тука.
 9. Ние пи**е**ме кафе и зборуваме со дедо ти на еден македонски ресторан.
 10. Мира и Андреј се **гледни**. Тие јадат сендвичи.
-

вежба 14

1. Имате ли нов стан? Да, има нов стан.
 2. Има ли Билјана сестра? Не, Билјана **нема** сестра.
 3. Тие живеат во Скопје? Не, не живе**ат** во Скопје.
 4. Дали пиеш слатко кафе? Не, не пијам слатко кафе.
 5. Има ли Андреј работа денеска? Не, Андреј **нема** работа денеска.
 6. Има ли добри ресторани во Торонто? Има добри ресторани во Торонто.
 7. Дали ти се викаш Снежана? Не, не се викам Снежана.
 8. Дали зборувате македонски? Зборувам малку македонски.
 9. Пишува ли дедо Петре англиски? Не, дедо Петре не пишува англиски.
 10. Јаде ли баба Елена голем сендвич? Не, баба Елена не јаде голем сендвич.
-

вежба 15

1. Во Ванкувр има големи куќи, мали куќи, добри ресторани, високи згради, банки, музеи, театри, и нови стани.

вежба 16

1. седум и четири се еднаесет.
2. два и тринаесет се петнаесет.
3. осумнаесет и еден се деветнаесет.
4. пет минус четири е еден.
5. шеснаесет минус пет е еднаесет.
6. осум и девет се седумнаесет
7. три и пет се осум.
8. четири и четиринаесет се осумнаесет.
9. десет минус осум се два.
10. седумнаесет минус четиринаесет се четири.
11. четири и два се шест.
12. еденаесет и девет се дваесет.
13. дванаесет минус осум се четири.
14. петнаесет минус осум се седум.
15. девет минус осум се два.
16. шест и шест се дванаесет.
17. три и петнаесет се осумнаесет.
18. дваесет минус тринаесет се седум.
19. деветнаесет минус осум се еднаесет.
20. шест минус три се три.

вежба 17

1. еднаесет
2. дваесет
3. седумнаесет
4. осумнаесет
5. девет
6. три

7. четири
8. петнаесет
9. девет
10. нула

Лекција 4

вежба 1

1. Мира има многу време. - не е точно.
 2. Мира чита италијански книги. - не е точно.
 3. Во Скопје има многу нови ресторани. точно.
 4. Андреј е адвокат. - не е точно.
 5. андреј живее во Торонто. - не е точно.
 6. Во Брајчино живеат дедо Петре и баба Елена. точно.
 7. Мира живее во Скопје. - точно.
 8. Блиску до зградата има добра книжарница. - точно.
 9. На работа Мира оди со такси. - не е точно.
 10. Билјана е ученијка. - не е точно.
-

вежба 2

1. Мира нема мачка.
Мира има куче.
Мира нема туршија.
Мира има нов пријател.
Мира нема работа денес.
Мира нема алергија на мачка.
Мира нема учебник.
Мира има роман од Петре Андреевски.
Мира има нов стан.
2. Стојан нема мачка.
Стојан нема куче.
Стојан нема туршија.
Стојан нема нов пријател.
Стојан нема работа денес.
Стојан има алергија на мачка.
Стојан нем учебник.
Стојан нема роман од Петре Андреевски
Стојан нема нов стан.
3. Бранко нема мачка.
Бранко нема куче.
Бранко нема туршија.

Бранко нема нов пријател.
Бранко има работа денес.
Бранко нема алергија на мачка.
Бранко има учебник.
Бранко нема роман од Петре Андреевски.
Бранко нема нов стан.

вежба 3

1. Лилијана чита писмо од сестра и, Мира.
 2. Сестра и се вика Мира.
 3. Мира живее во Скопје. Не, таа не живее во куќа, а стан.
 4. Дедо и баба живеат во Брајчино.
 5. Тој се вика Андреј.
 6. Мира живее во нов стан, во убава зграда во центар. На улицата има продавници, ново пријатно кафанче и добра книшарница.
 7. Бранко сака домашно милениче, куче или мачка.
 8. Нема мачка затоа што Стојан има алергија на мачка.
 9. Јас работа во дома, така не треба да одам!
-

вежба 4

Лилјана - Билјана, знаеш што, имам порака од тетка ти Мира.

Билјана - Што пишува, што има ново?

Лилјана - Сега живее во Центар. Има нов стан.

Билјана - Како оди сега на работа?

Лилјана - Сега оди пеш. Многу е блиску. На улицата има пријатно кафанче. Има и добра книжарница.

Билјана - Тоа е добра за тетка Мира. Таа сака книги. Купува ли книги таму?

Лилјана - Купува англиски книги, но не ги чита. Нема време. Сега има и домашно милениче.

Билјана - Навистина! Дали има мачка?

Лилјана - Не, има куче, Мурџо. А има и нов пријател.

Билјана - А пишува ли нешто за Брајчино?

Лилјана - Да, мама и тато се здрави. Веќе прават туршија.

4.2 Plural of neuter nouns

Neuter nouns go -o => -a (село — села), -е => -иња (куче — кучиња) [exception: дете — деца]. Neuter nouns ending in -е, preceded by ц, и, шт, њ, drop -е add -а (јајце — јајца)

вежба 5

1. седишта — седиште
2. парчиња — парче
3. сонца — сонце
4. новороденчиња — новороденче
5. населенија — население
6. признанија — признание
7. предјадења — предјадење
8. занимања — занимење
9. градилишта — градилиште
10. вина — вино
11. јаболка — јаболко
12. кученца — кученце
13. столчиња — столче

1. јајце — јајца
2. засолниште — засолништа
3. житие — житија
4. востание — востанија
5. срце — срца
6. дружење — дружења
7. апче — апчиња
8. бебе — бебиња
9. доживување — доживувања

10. пристаниште — пристаништа

11. купатило — купатила

12. езеро — езера

13. пенкало — пенкала

вежба 6

М — чичковци, градови, ветарови, станови, дуќани, филмови, татковци, весници, денови, прозорци, луѓе, ученици, мажи, сендвичи, јазици, хамбургери, моливи.

Ж — куќи, сестри, баби, тетки, нозе, улици, табли, мајки, згради, вечери, раци, врати, националности, работи, истории, пораки, книги, клупи.

С — бебиња, деца, писма, пенкала, столчиња, списанија, кафанчиња, села, јајца, училишта, прашања, кафиња, пива, радија, времиња.

4.3 Quantitative plural

After masculine plural preceded by a quantifier, sometimes -a is added. два дена, неколку дена.

вежба 7

1. сок — сокови — сока

2. ден — денови — дена

3. чај — чаеви — чаја

4. филм — филмови — филма

5. воз — возови — воза

6. број — броеви — броја

7. весник — весници — весника

8. музеј — музеи — музеа

9. роман — романи — романа

10. учебник — учебници — учебника

11. автобус — автобуси — автобуса

12. ресторан — ресторани — ресторана

4.4 Demonstrative adjectives (this, that ...)

	Question	Close	Over there	There
М.	кој?	овој	оној	тој
С.	кое?	ова	она	тоа
Ж.	која?	оваа	онаа	таа
МН.	кои?	овие	оние	тие

Note that the “there” are the same as 3rd person pronouns. So “that thing” is “he thing” or “they thing”. Close is with “V” sound, Far is with “N” sound.

вежба 8

1. Овие згради се во Торонто.
2. Оние луѓе се Македонци.
3. Овој универзитет е нов.
4. Овие професори се млади.
5. Ова село е млада мало, а она е големо.
6. Овие градови се убави.
7. Тој професор е интересен човек.
8. Кои се тие луѓе?
9. Овој град е убав.
10. Оваа гнига е интересна, а онаа не е интересна.

4.4.1 Neuter singular forms

When using “this is my grandmother” the “this” can just be neuter singular — ова е баба ми.

4.5 Definite articles

Differences in definite article usage between Macedonian and English exist. One example is that definite is used in Macedonian to describe a general idea (Love is blind == Љубовта е слепа)

The definite article not only varies for final vowel, gender and number, but also for the овој, оној, тој distinction.

1. Masculine nouns ending in a consonant take -от. (студент — студентот)
2. All nouns ending in -а (regardless of gender) get -та. (книга — книгата, села — селата)
3. Feminine nouns ending in a consonant take -та. (вечерта)
 1. If it ends with a vocalic -р then you double the т (смр — смртта)
4. For everything else (singular) add -то (селото, таткото, таксито)
5. In the plural (minus exceptions) add -те (студентите, учениците, зградите)

вежба 9

1. Студентот е Канаѓанец.
2. Луѓето гледаат телевизија.
3. Оние книги се на масата.
4. Овие деца се јадат хамбургери.
5. Оној стан е нов.
6. Овие градови се големи.
7. Татковците пијат кафе.
8. Браќата читаат книги.
9. Становите се скари.
10. Онаа куќа е убава.

вежба 10

1. Тие имаат две ќерка — Николовски.
2. Тие се во ресторанот на Жито Лукс во Центар — Николовски.

3. Тие живеат во Битола — Велеви.
4. Тие имаат мала куќа — Николовски.
5. Јадат пица — Велеви.
6. Тие работат во проданица — Велеви.
7. Стојат и јадат — Велеви и Николовски.

4.6 Definite direct objects and clitics

In Macedonian, if you have an indefinite direct object “I read books” then you don’t need anything special, just add it. If, instead, you have a definite direct object “I read the books” then you need a clitic.

The clitic goes before the verb and there are three forms:

- For masculine / neuter singular — го
- For plural — ги
- For feminine singular — ја

This is also used for direct object pronouns. Ова е писмо. Го читам.
не goes before го/ги/ја. Не, не го сакам професорот.

Whom (direct object кој) = кого го (e.g. Кого го прашува Бранко за кучиња?)

вежба 11

1. Liljana reads the message from Mira.
2. Mira reads the novel from Petre Andreevski.
3. Tanas reads the book.
4. Who are you looking for? I’m looking for the professor.
5. Are you buying the books?
6. Stojan is not looking for the textbooks, he is looking at the book Zoki Poki.
7. Stojan eats the sandwich.
8. We don’t know the worker.

9. Baba Elena drinks the coffee.
 10. They don't like the children.
-

вежба 12

1. Тие се Македонци. Не ги знаеме.
 2. Ове е книга. Ја читам.
 3. Ове е роман. Кој го чита?
 4. Ове е брат ми. Го сакаме.
 5. Ове е сестра ти. Дали ја сакаш?
 6. Тие луѓе се Канаѓани. Ги знаете ли?
 7. Ова е сендвич. Бранко го јаде.
 8. Каде се писмата. Билјана ги чита.
 9. Кој е тој? Не го знаеме.
-

вежба 13

1. Ги знам ги студентите.
 2. Тетка Мира има англиски книга. Не ги чита ги. Нема време.
 3. Браќата се стоат во ресторанот до братата.
 4. Кои го пие чајот.
 5. Билјана јаде сендвич.
 6. Билјана го јаде сендвичот.
 7. Бранко и Стојан ги јадат пиците.
 8. Баба Елена го пишува писмото.
 9. Дедо Петре пишува писма.
 10. Јас сакам слатко кафе, но браќа ми сакаат слатко чај.
-

4.7 Possession

You can use од or на for possession, but на is more standard.

вежба 15

1. Сестрата на Мира ја се вика Лилјана.
2. Синот на дедо Петре го се вика Танас.
3. Жената на танас ја се вика Лилјана.
4. Браќата на Билјана ги се викаат Стојан и Бранко.
5. Мажот на Лилјана го се вика Танас.
6. Подителите на Мира и Лилјана ги живеат во Брајчино.
7. Мајката на Стојан ја се вика Лилјана.
8. Тетката на Билјана ја се вика Мира.

4.8 Conjugations

ама (Turkish) is more informal than но.

вежба 16

1. Времето е убаво во Брајчино и име правиме туршија.
2. Баба Елена го баба Стојан, ама тој не е дома.
3. Книгата по георграфија е на браќо, а онаа по математика е на Стојан.
4. Понекогаш одам со автобус на работа, а понекогаш пеш.
5. Тие имаат две ќерки. Мира живее во Скопје, а Лилјана е во Торонто.
6. Сакам мачка ама немам. Мајка ми има алергија на мачка.
7. Тој е странец и не знае македонски.
8. Синовите на Лилјана се ученици ама ќерка и е веќе студентка и не живее дома.
9. Сега имаме нови клупи ама столчињата се стари.
10. Професорката пишува со креда а студентите пишуваат со моливи.

вежба 17

1. Ние купуваме книги.

2. Бранко зборува со мајка ти.
 3. Мира и Андреј пијат кафе.
 4. Билјана и Стојан јадат сендвичи
 5. Дали ти знаеш каде е Бранко?
 6. Јас мислам на вас.
 7. Вие ја купувате книгата.
 8. Тие прават туршија.
 9. Со кого разговара дедо ти?
 10. Танас и Лилјана не работат денеска.
-

вежба 20

1. Мира го чита романот од Петре Андреевски.
2. Танас ја чита книгата.
3. Кого го бараш? Го барам професорот.
4. Не ги сакам учевниците.
5. Јас не ги гледам децата.
6. Баба Елена го пие кафето.
7. Не ја знам професорка.
8. Браќата го сакаат кучето.
9. Дедо Петре ги пишува писмата.
10. Дали го знаеш судијата.

Лекција 5

вежба 1

1. Бранко сака пица или хамбургер за вечера.
2. Бранко не ги сака пиперките.
3. Бранко сака да пие Кока-Кола.

4. Мислам дека Стив може да сака полнети пиперки, ама не знам.
 5. Бранко сака да вечера **кај Стив**
 6. Лилјана прави салата од домати, краставици и пиперки.
-

вежба 2

1. Мира и Андреј одат кај едни пријатели.
 2. Маж и на Весна се вика Иван.
 3. Мира има рози за Весна.
 4. Весна не веќе го знае Андреј.
 5. Домашно вино.
-

вежба 3

1. Јас јадам леб, овоше, овесна каша, јајца. Јас пијам кафе и вода. Јас пијам италиански кафе со млеко. Јас пијам чај со малку млеко.
 2. Јас јадам сендвичи, салата и супа за ручек. Јас сака пици со зеленчук.
 3. Јас јадам многу работи за вечера—пици, суши, супа и риба. Јас обично пијам вода, некогаш пијам вино или пиво. Јас сакам секое вино. Јас јадам кромид, лук и лути пиперки.
 4. Овошје, зеленчук, месо, јајца, млеко, супа, житарици, печурки, кисела вода и црн пипер се здрави. Торता, сол, путер, пица, кока-кола, пиво, пржени компири, хамбургер, скара, шеќер, чоколада, сладолед и вино не се здрави.
-

вежба 4

1. Иван сака да купа два леба, еден путер, три сока, четири портаколи (**лимона**), две краставици, два млека и една (**кисела**) вода.
2. Андреј сака да купа два леба, една Кока-Кола, два пива, три јогурта, десет јајца, еден сок и три домати.
3. Благоја сака да купа два портокала (**лимона**), три јогурта, три сока, два леба, една Кока-Кола, десет јајца и едно млеко.

5.1 Definiteness of adjective plus noun phrases

The definite suffix is appended to the first adjective of a noun phrase. Големата, црвена маса. (The big, red table.) It must agree with gender and number with the noun it modifies. добриот татко, добрите татковци

вежба 7

1. белото сирење.
2. црното вино.
3. добрите студенти.
4. печената пиперка.
5. малото село.
6. големата зграда.
7. низкниот човек.
8. новата година.
9. гладниот ученик.
10. македонските студенти.
11. добриот татко.
12. уморните студенти.
13. високата зграда.
14. убавиот парк.
15. малото дете.
16. слаткото кафе.

вежба 8

1. Дали е белото сирење многу солено?
2. Дали е турското кафе благо?
3. Дали е шопската салата лута?
4. Дали е киселата вода од фрижидер?
5. Дали е црното вино сладоко?
6. Дали е мешаното месо на скара?

7. Дали е пилешката супа од денес?
8. Дали е овошниот сок од праски?
9. Дали се пржените компири тазе?
10. Дали се македонските специјалитети вкусени?

5.2 Direct object pronouns

There are two direct object pronouns, the clitic (which comes before the verb) and the long form. The long form is usually only used for contrast (just use the clitic DO pronoun) and can go EITHER after the verb, or at the beginning of the sentence.

	DIRECT LONG	DIRECT CLITIC
јас	мене	ме
ти	тебе	те
тој	него	го
тоа	него	го
таа	неа	ја
reflexive	себе/себеси	се
кој	кого	го
ние	нас	не
вие	вас	ве
тие	нив	ги

5.2.1 Types of definite phrases requiring the clitic

1. Definite noun phrases (We look at our professor = Го гледам новиот професор, We know the architect = Го знам архитектот)
2. With a demonstrative (this, that) adjective. (Дали го знаете оној човек?)
3. Proper nouns (Ги чекаме Петри и Лилјана)
4. Close terms of relations, using possessive clitic (Ја сакам баба ми)
5. Long form pronouns (Неа ја сакам)
6. With еве (Voici) and ете (Voilà) — Каде е Бранко? Еве го!

7. With нема when talking about the absence of something specific — Каде се книгите? Ги нема.
-

вежба 9

1. Не го сакаме.
 2. Не гледаат.
 3. Ја читам книгата.
 4. Ги купувам книгите.
 5. Го читате писмото.
 6. Ве знаеме.
 7. Ги знаеме Мира и Лилјана.
 8. Го јадеш овој сендвич.
 9. Те сакам.
 10. Ги јадеме пиперките.
-

вежба 10

Денес семејството Наумовски се дома. Бранко # гледа телевизија. Танас и Лилјана # пијат кафе и разговараат. Билјана ја чита пораката од Мира, а баба Елена и дедо Петре ги гледаат сликите од Македонија. А каде е Стојан? „Не го гледам Стојан, бели баба Елена, но го слушам.“ Стојан е гладен. Таму во фришидерот # има една голема торта. Стојан стои пред фришидерот и ја гледа. Тој ја сака сега, но тортата е за вечера.

вежба 12

1. Денеска, ние ги јадеме јајцата.
2. Јас го јадам рибаот хамбургер.
3. Ја читам книгата сега.
4. Наодамне, ја гледаме серијата Модерн Лов од Амазон Пријам.
5. Јас ги купам лекции за Итоки.
6. Го имаме детето.

7. Не ја сака зимата таму.
 8. Го нема кучето.
 9. Јас ги сакам пријателите.
 10. Јас ја сакам Зорица.
-

5.3 Prepositions with personal pronouns

Use long-form DO pronouns with prepositions. Зборуваат за него.

вежба 13

1. Зборуваме со неа.
 2. Одиме со вас.
 3. Не гледаат нас, а не вас.
 4. Не одиме на село без нив.
 5. Професорката зборува со нас.
 6. Мира зборува со него.
 7. Не те сакам тебе.
 8. Тие одат без вас.
 9. Не ме сакаат мене.
 10. Андреј ја сака неа.
-

5.4 Introduction to да constructions

The form is conjugated verb + да + conjugated verb.

вежба 14

1. Стојан сака да јада торта.
2. Баба Елена и Дедо Петре сакаат да спиат.
3. Бранко сака да ода нардвор.
4. Лилјана сака да пишува писмо за Мира.
5. Тенес сака да пие пиво.

6. Стојан сака да гледа книги.
 7. Баба Елена сака да јада буреќ.
 8. Мира сака да јада со Андреј
 9. Андреј сака да бакнежа Мира.
 10. Андреј и Мира сакаат да пијат црно вино.
-

5.4.2 Word order with да clauses

Clitics go after да before the verb. e.g. Јас сакам да ја чита книгата. Стојан и Бранко сакаат да ги јадат хамбургерите.

Must also be used with може (can) and мора (must)

5.5 The invariant verb може in да constructions seeking permission.

You can also say Може ... which means “Is it possible?/it is possible”

вежба 15

1. лилјана сака да го чита писмото.
2. Стојан не може да ја чита книгата.
3. Бранко мора да ја чита книгата.
4. Тие не можат да одат со нас.
5. Дедо Петре сака да баба Елена да гледа телевизија со него.
6. Билјана и Писто сакаат да јадат шопска салата со нас.
7. Стив сака да Бранко да ода со него во ресторан.
8. Сакам да ти да зборуваш со неа.
9. Писто и Кате не сакаат да Билјана да ода со нив.
10. Јас сакам да ги јадам полнетите пиперки денес.

5.6 во vs. на

во = in, на = on, at. Both can mean “to” for motion. Geographical locations tend to take во. Whereas, institutions/events tend to take на. Одам во паркот. Одам на киното.

5.7 Forms of “whose”

“Whose?” agrees number and gender: чиј, чија, чие, чии.

вежба 17

1. Чие е ова дете?
 2. Чија е таа куќа?
 3. Чија е оваа тетратка?
 4. Чии е тие пенкала?
 5. Чиј е оној хамбургер?
 6. Чии се овне книги?
 7. Чиј е овој стан?
 8. Чие е ова кафе?
 9. Чии се онве писма?
 10. Чиј е тој учебник?
-

5.8 Conjunctions и ... и, или ... или, ии ... ии

и ... и = both X and Y. е.г. Сакам да јадам и салата и пиперки.

или ... или = either X or Y. е.г. Сакам да јадам или салата или пиперки.

ии ... ии = neither X nor Y. е.г. Не сакам да јадам ии салата ии пиперки.

вежба 18

1. Јас никогаш не јадам баклава за десерт.

2. За викендот никогаш немам време да се одмоваам.
3. Никогаш не правам нешто луто затоа што децата не сакаат.
4. Тој не пие ни слатко ни горчливо кафе.
5. Мира никогаш нема време да чита англиски книги.
6. Баба Елена никогаш не зборува англиски со Стојан.

Лекција 6

вежба 1

Бранко го прашува дедо му за музика затоа што сака да свири на македонски инструмент.

1. Дедо Петре игра народни ора.
2. Баба Елена убаво пее.
3. Стив свири на труба.
4. Бранко сака гласна музика.
5. Тетка Мира им испаќа музика од Македонија.

вежба 2

1. Во Македонија, има секаква музика— филхармонија, опера, современа музика, поп, рок, џез и народна музика.
2. Македонски народни инструменти се гајдата, кабалот и тамбурата.
3. Бранко свири на кларинет е добро затоа што е народен инструмент и може се да свири— македонска народна, класична и џез.
4. Мислам дека Бранко свири гајда затоа што е многу гласена.
5. Јас не свирам ништо инструмент сега. Јас учив да свирам флејта.
6. Јас слушам многу џез, поп и електроника.
7. Јас сакам повеќе да играм. Не знам какво инструмент.

6.1 Indirect objects

Typically this is done via clitic + verb + на + indirect object. Clitic is typically needed regardless of definiteness of IO.

SUBJECT	DO - LONG	DO - SHORT	IO - LONG	IO - SHORT
јас	мене	ме	мене	ми
ти	тебе	те	тебе	ти
тој	него	го	нему	му
тоа	него	го	нему	му
таа	неа	ја	нејзе	и
ние	нас	не	нам	ни
вие	вас	ве	вам	ви
тие	нив	ги	ним	им
reflexive	себе (си)	се	себе (си)	си
кој	кого	го	кому	му

Му давам прави на Иван. —> I give money to Ivan.

Им читам писма на баба и дедо. —> I read the letter to grandma and grandpa.

Учителот им чита книги на децата. —> The teacher reads the book to the children.

===

If the indirect object is named, you need the clitic.

If it's just a pronoun, the clitic is usually by itself (ми носиш кафе — you bring me coffee).

You can also add the long-form at the end to emphasize. (In some dialects, including Skopje, DO form is used following на, but нејзе instead of неа.)

вежба 3

1. Им даваме пари на Бранко и Стив.
2. Елена ми дава кафе.
3. Танас и чита писмо на Лилјана.

4. Писто им дава книги на нив.
5. Баба ни носи кафе на нас.
6. Петре ви покажува слики.
7. Андреј и купува накит на Мира.
8. Танас му плаќа на келнерот.

вежба 4

1. ~~На тебе~~ ти носам книга.
2. ~~На нејзе~~ и носам книга.
3. ~~На мене~~ ми дава пари.
4. Му давам кафе ~~на нему~~.
5. Ви Даваме кафе ~~на вам~~.
6. Им покажуваме слики ~~на ним~~.
7. ~~На ним~~ ни покажуваат слики.
8. Им кажува ~~ним~~.

1. На тебе ти носам книга.
2. На неа и носам книга.
3. На мене ми дава пари.
4. Му давам кафе на него.
5. Ви Даваме кафе на вас.
6. Им покажуваме слики на нив.
7. На нив ни покажуваат слики.
8. Им кажува на нив.

6.2 Indirect and direct object clitics

If there is a definite DO and an indirect object, you need BOTH clitics DO and IO clitics.

Марија и ја носи книгата на учителката. (Marija gave the book to the student.)

Не му ги давам парите на татко ми. (I don't give money to my father.)

Indirect goes before direct. Јас ти го носам книгата на тебе.

не goes before both IO and DO clitics.

6.2.1 Use of clitics and freer word order

The chain of clitics is fixed, although other words may shift around for emphasis.

Марија **и ја носи** книгата на учителката.

На учителката Марија **и ја носи** книгата.

Марија книгата **и ја носи** на учителката.

вежба 6

1. Лилјана му го чита писмото на Танас.
 2. Баба му ја носи книгата на дедо.
 3. Бранко и ја пее народната песна на мајка му.
 4. Билјана му го дава кафето на Писто.
 5. Детето и ја дава гитарата на мајка му.
 6. Синот му го испраќа писмото на татко му.
 7. Андреј си го испраќа тапанот себеси.
 8. Таа **HM** ги покажува сликите на студентите.
 9. Јас ти ги давам парите на тебе.
 10. Мира и ја испраќа пораката на сестра и.
-

вежба 7

1. Можеш ли да ми купиш.
2. Можеш ли да му го прочиташ писмото од Мира?
3. Можеш ли да и го дадеш на баба ти?
4. Можеш ли да ни покажеш?
5. Можеш ли да им дадеш **вечера**?
6. Можеш ли да ми го испратиш?

вежба 8

1. Јас читам писмо од неа.
2. Мара не те сака тебе.
3. Наум ве гледа вас.
4. Дедо живее кај нив.
5. Ацо му пишува писмо на него.
6. Тие ќе дојдат кај мене.
7. Ја гледам Гопдана.
8. Танас им дава ручек на децата.
9. Билјана ја чита новата книга.
10. Зборуваме со неа.
11. Многу ја сакаме Лидија.
12. Ти ги сакаш Билјана и Весна.
13. Кој ги чита оние книги?
14. Кога ќе им напишеш писмо на родителите?
15. Учителката им чита на учениците.
16. Мене ли ме гледаш?
17. Професорот стои до мене.
18. На вас ќе ви дадам чај.
19. Вие ќе и донесете кафе на неа.
20. Гостите не не сакаат.
21. Андреј го чита весникот.
22. Му даваме пари на келнерот.
23. Петре ги сака Елена и сестра и.
24. Пријателите ни донесуваат книги на нас.
25. Му даваме сладолед на детето.
26. Билјана и покажува слика на Лилјана.
27. Децата ја сакаат тортата.
28. Игор игра со нив.

29. Секогаш мислиме на **вас**.

30. Дедо **му** покажува книга на Бранко.

6.3 Uses of на

1. Location at (place, institution, event)
2. Motion towards (place, institution, event)
3. Location on top of
4. Possession

вежба 9

1. We're going to the concert.
2. Naum is at the concert.
3. Liljana's husband gives the letter to **Jovan's neighbor**.
4. Marija's mother wants to live in the sister of Elena's house.
5. The **textbooks** of the Stojan's brother are at the table.

6.4 Verbal aspect

There are different verbs for most actions in Macedonian which are either perfective or imperfective in aspect.

Perfective verbs in non-past tenses need modal words in front, да, ќе, ...

Imperfect is for ongoing, habitual or general action. Perfect is for starting, concluding or the totality of an action. Децата сакаат да запеат. (The children want to begin singing)

Perfect is most often for single, one-time actions that are viewed as complete.

ALL present tense verbs are imperfective.

вежба 10

1. Мира може да ти каже повеќе за музиката во македонија.
Mira can tell you more about Macedonian music.
2. За тоа мораш да ја прашаш мајка ти.
For that, you need to ask your mother.
3. Стефан не сака да ми ја донесе книгата утре. Мора да ја прочита прво.
Stefan doesn't want to bring the book tomorrow. He needs to read it first.
4. Билјана сака да научи да прави пита утре. Во недела ќе прават национални јадење во студентскиот дом.
Biljana wants to learn to make pita tomorrow. In one week she will make national food in the student dorm.
5. Баба Елена може да седи со неа цело време и да и покажува.
Baba Elena can sit with her all the time and show her.
6. Бранко не може да свири многу гласно затоа што ние се одмораме.
Branko can't play very loudly because we are resting.
7. Кој може да го испрати ова писмо до Брајчино десен?
Who can bring this letter to Brajchino today?
8. Ајде, јас можам да платам за такси до центарот на градот.
Go ahead, I can pay for the taxi to the center of the city.
9. Бранко може ли да ми го даде тоа пенкало? ова не пишува.
Can Branko give me that pen? This one won't write.

6.4.3 Aspectual pairs and predicting aspect

There are ways to tell whether a verb is perfect or imperfect.

1. The perfect is prefixed, the imperfect is not:
пее/запее — 'to sing / begin to sing'
чита/прочита — 'to read / to read through'
прави/направи — 'to do / to finish doing'
2. The suffix may indicate:
 1. -ува is an imperfect suffix:
кажува / каже
купува / купи
 2. -не is perfect suffix
почнува / почне — to begin
слуша / слушне — to hear

3. Difference in both prefix and suffix:
пишува / напише — to write
4. Completely different verb:
гледа / види
слуша / чуе
вели / рече
5. With consonant pair к = imperfect, т = perfect
With consonant pair р = imperfect, д = perfect

6.5 Future constructions

You can use the particle ќе to indicate the future. Ќе читам (I will be reading). Ќе пишуваме (We will be writing). Ќе гледаш филм (You will watch a movie.)

Order is always ќе, IO clitic, DO clitic, verb.

Can be used with imperfect or perfect verbs.

кога often means “while” with imperfect verbs, “when” with perfect verbs:

Кога ти ќе читаш, ние ќе гледаме телевизија.

(While you are reading, we will watch television.)

Кога ќе ја прочитам книгата, ќе ти ја дадам.

(When I am finished reading the book, I will give it to you.)

вежба 11

1. Утре јас ќе му го **дадам** македонскиот учебник.
2. Секој ден мајка ми ни **носи** кафе.
3. Кога ќе **дојде** Билјана од универзитет?
4. Бранко секогаш **доаѓа** кај нас.
5. Дали ти **гледаш** телевизија?
6. Дедо Петре сака да **слуша** народна музика.
7. Кога **пеат** децата, ние ги слушаме.
8. Секој ден јас си **купувам** весници, и утре пак ќе си **купам** весник.
9. Кога сестра ми испраќа писма јас ги **читам**.

10. Утре Стојан и Марко ќе играат цел ден на компјутер.

6.5.1 Negated future constructions

Two ways to make future negative sentences:

1. нема да ...
Нема да им ја читам книгата на децата. (I won't read the book for the children.)
 2. не ќе ...
Не ќе им ја читам книгата на децата.
-

вежба 12

1. Баба **му** нема да дојде од Прилеп.
 2. Не ќе одиме на концерт.
 3. Нема да му ги дадеме парите на татко ни.
 4. Нема да и го прочитам писмото на Весна.
 5. Утре не ќе можеме да ви ги покажеме сликите од Македонија.
 6. Децата не ќе можат да гледаат телевизија.
 7. Билјана и Писто не ќе јадат шопска салата и не ќе пијат чај.
 8. Нема да пиете бело вино со нас.
 9. Нема да ми го донесеш романот од Петре Андреевски.
 10. Баба не ќе прави вечера.
-

6.6 Future tense of сум

The future tense of сум is a different word—биде. It's regular in its conjugation **бидам, бидеш, биде, бидеме, бидете, бидат.**

вежба 13

1. Јас ќе бидам во Битола.

2. Вера и Олга ќе видат во Охрид.
3. Марија ќе биде овде.
4. Стојан ќе виде таму.
5. Вие ќе видите на село.
6. Тие ќе видат пријатели.
7. По професија Мира ќе виде адвокат.
8. Ние ќе видиме на концерт.
9. Ти ќе видеш кај мене.
10. Каде ќе виде професорот денеска?

6.7 Subordination with дека

дека and да can both subordinate clauses. Дека is best translated as “that”.

Андреј знае да свири на тапан. vs Андреј знае дека свири на тапан.

Andrej knows how to play tapan. vs Andrej knows he is playing tapan.

вежба 15

1. Баба Елена не знае дека Бранко често работи на компјутер на училиште.
2. Ние знаеме да правиме тавче гравче.
3. Мира планира почесто да оди во паркот со Мурцо.
4. Стојан вели дека салатата е горчлива.
5. Ние сакаме да им го покажеме градот на гостите.
6. Бранко мисли дека дедо му знае да свири на некој традиционален инструмент.
7. Децата зборуваат гласно, а не знаат дека дедо и баба се одмораат.
8. Билјана многу сака да зборува македонски со македонските пријатели.

6.8 Relative clauses, introduction

These are coordinated with *koj* and *kojшто*. These need to agree in number/gender with the antecedent noun.

Тетка Мира ќе испрати музика **која** ја слушаат младите Македонци.

Баба Елена ќе ја донесе гнигата во **која** има слики на народни инструменти.

вежба 16а

1. Тој ќе дојде заедно со синот Стефан, кој цвири на народни инструменти.
He will come with his son Stefan, who plays folk instruments.
2. Фестивалот се одржува на местот Пидина, која е како приподен амфитеатар, еден ден по празникот Спаосвден, затоа што тоа е празник на селото и тогаш доаѓаат многу гости.
The festival is held in the place Rudina, which is like a natural amphitheater.
3. За ците коишто ќе сакаат да одат на фестивалот во Долнени има автобуси од Прилеп.
To everyone who wants to go to the festival in Dolneni there is a bus from Prilep.
4. Овој викенд во Долнени ќе има народна забава на која не треба да дојдете без фотопарат или камера.
This weekend in Dolneni will have folk entertainment for which you can't come without your camera!

вежба 16б

1. фестивалот се одржува во Долнени затоа што има место како приподен амфитеатар. **Затоа што е тоа празник на селото.**
2. Гостите **можат** да дојдат во Прилеп **со** автобуси.
3. Хотелите во Прилеп чинат од 10 до 20 евра.
4. Стефан свири на гајда **две** години, и **учи од интернет**. Тој има стара гајда.
5. Никола Марков свири на кабал хармоника, тамбура и гајда.
6. Тој оди во својата соба со инструментите и свири, така се одмора.
7. Ќе учествува со ќерка му на фестивалот. **Со него ќе учествуваат синовите од ќерка му.**

8. Треба да имате фотоапарат или камера.

вежба 16г

1. евирачи и пејачи **учесник**
2. викенд **празник**
3. мајстор
4. фотоапарат
5. хотел
6. група
7. забава

вежба 17

Утре не одам на работа. Супер. Прво ќе одам на базар и ќе купам зеленчук и овошје. Нема да јадам месо, само салата, сирење и јајца. Пота ќе го напишам писмото за Лилјана и ќе и го **испратам**. После ручекот ќе одам во паркот со Мурџо. Тој ќе игра а јас ќе можам да читам малку. Вечерта ќе дојде Снежана. Не знам што ќе правиме. Можеме да слушаме музика и да пиеме кафе.

Лекција 7

вежба 1

1. Има многу националности живеат во Скопје, Албаници, Турци, Бласи, Роми, и Срби.
2. Вардар река минува низ Скопје.
3. Камениот мост е најпознат и најстар мост на реката.
4. Лебата страна.
5. Бит-пазар.
6. Водно планина е блиску на Скопје.

вежба 2

1. Скопје е најголем град во Република Македонија. (Т)
2. Во Скопје сите постери се саме на македонски јазик. (НТ)
3. Вардар е наголема река во Македонија. (НИ)
4. Посовремениот дел на градот е на десната страна. (Т)
5. Старата чаршија се наоѓа на лебата страна од реката Вардар. (Т)
6. Во градот, на реката вардар има 5 моста. (НИ)
7. На Бит-пазар можете да купите и облека. (НИ)
8. Во градот нема многу зелнило. (НТ)
9. Може да шеташ покрај реката. (Т)
10. Во Скопје нема каде да излезете навеќер. (НТ)

вежба 4

1. Мира треба да си купи нов џемпер.
2. Таа сака да оди во новиот бутик затоа што има убава и ефтина облека.
3. И телефонира на Весна затоа што сака да одаат заедно.
4. Весна сака да купи чевли.
5. Весна пишува како ода во место каде ќе има Мира и чека.

7.1 Comparatives and superlatives

по- is equivalent to -er in English. Better — подобро. Faster — побрзо.

од is equivalent to than. Горан е постар од мето, а Зоран е постар од Горан.

вежба 8

1. Куќата на Зоран е нова, но куќата на Олга е понова.
2. Сестра ми е ниска, но сестра ти е пониска.

3. Скопје е убав град, но Битола е поубав.
 4. Пелистер е висока планина, но Шар Планина е повисока планина.
 5. Баба Елена е стара, а дедо Петре е постар.
 6. Бранко е мало дете, а Стојан е помало дете.
 7. Сокот е сладо, а Кока-колата е посладка.
 8. Овие чевли се ефтини, а во оваа продавница тие се поефтини.
 9. Дојранско Езеро е големо езеро, но Охридското е поголемо.
 10. Англискиот јазик е тежок јазик, но кинескиот е потежок.
-

вежба 10

1. Монреал е стар град, ама Скопје е постар град.
 2. Сестра ми е помлада од сестра ти.
 3. Зградата да Зоран е повисока од оваа зграда.
 4. Овој **палто** е ефтино, ама **палто** да Бранко е поефитно.
 5. Стојан е понизок од брат му.
 6. Буф е помало село од Брајчино.
 7. Овој џемпер е поскап од твојот џемпер.
 8. Овој роман е подобар од стариот роман.
 9. **Овие** пиперки се лути, ама **оние** пеперки се полути.
 10. **Саат Кулата** во Скопје е повисока од **Саат Кулата** во Битола.
-

7.1.2 Superlatives

нај- is added for most ... or -est.

7.2 Possessive pronominal adjectives

My books, your car, his dog, etc.

	М	Ж	С	МН
whose	чиј	чија	чие	чии
јас	мој/мојот	моја/мојата	мое/моето	мои/моите
ти	твој/твојот	твоја/твојата	твое/твоето	твои/твоите
тој, тоа	негов/неговиот	негова/неговата	негово/неговото	негови/неговите
таа	нејзин/нејзинот	нејзина/нејзината	нејзино/нејзиното	нејзини/нејзините
ние	наш/нашиот	наша/нашата	наше/нашето	наши/нашите
сте	ваш/вашиот	ваша/вашата	ваше/вашето	ваши/вашите
тие	нивен/нивниот	нивна/нивната	нивно/нивното	нивни/нивните
reflexive	свој/својот	своја/својата	свое/своето	свои/своите

вежба 12

1. My mother lives in London.
2. His house is beautiful.
3. Their child is called Angel.
4. My friends will go to the cinema.
5. Your sister doesn't **want** to walk by the river.
6. Our grandfather lives in California.
7. His village is small.
8. Your books are on the table.
9. Her brother works here.
10. Our building is tall and modern.
11. Her dog is called Alex.
12. Her blouse is green.
13. Their apartment is big.
14. My grandfather doesn't speak English.
15. Your child is called Jovan.
16. His brothers live in Skopje.

вежба 13

1. Нејзина ќерка ќе си купи нова облека.
2. Нашите синови ќе одат заедно на поштата.
3. Неговата пријателка е адвокат по професија.
4. Чие куче пета по улицата.
5. Твоите чевли се нови.
6. Моите професори зборуваат англиски.
7. Нивниот ресторан е добар.
8. Неговата кошула е зелена.
9. Нејзниот татко е млад.
10. Твоите книги се таму на масата.
11. Неговата колешка живее во Прилеп.
12. Нивната куќа е убава.
13. Нашиот син се вика Ангел.
14. Моите пријатели ќе одат со мене на кино.
15. Твојот тапан е полош од мојот.
16. Вашите кучиња се големи.
17. Неговото село е мало.
18. Моите пријатели се добри.
19. Нивниот град е поголем и поинтересен.
20. Нејзина забава ќе биде утре.

вежба 15

1. Лилјана не знае каде е Бранко.
2. Не знам зошто Ристо зборува со Билјана.
3. Не знаеме што е ова.
4. Стојан не ќе ме кажува зошто е неговата бела кошула е на масата.

5. Тие не знаат чии **се овие** книги **се-тие**.
6. Јас ќе **ја** прашам Тетка Мира каква храна **сака** нејзниото куче **сака**.
7. Не можам да те кажам **каде** е твојота книга.
8. Билјана не знае зошто гледа телевизија.
9. Дали знаеш **колку** стар е твојот села?
10. Јас сакам да **го** прашам Ник дали има пенкало. **Моето** не пишува.

7.3.2 - Indirect questions

Дали знаете каде има банка?

Ве молам, можете ли да ми кажете даде има банка?

Може ли да ве прашам, каде има банка?

7.4 - Imperatives

For -a stem verbs, just add -j, -јте to make imperative.

зборувај! зборувајте!

Читај!

For -и and -е stems, drop the final vowel, then add:

Стои — Стој

Пије — Пијте

In the case of an -и, -е stem which ends in a consonant as the second-to-last letter, add -и, -ете instead:

Прави!, Правете!

Јади!, Јадете!

Irregular examples:

Даде — дај, дајте

Кладе — Клај, Клајте (to put)

сум uses биде instead:

Биди, Битете!

вежба 17

1. Гледај!
 2. Бројте!
 3. Чекате!
 4. Дај!
 5. Купи!
 6. Поминете!
 7. Пиј!
 8. Пејте!
 9. Јади!
 10. Прошетај!
-

7.4.1 Order of clitics in the imperative

Clitics move to the end of a verb in the imperative

Наум, **читај му ги** писмата на дедо Ти!

Танас **јави ми се** во десет!

вежба 18

Танас,

Денес имаме гости на работа и ќе одиме на вечера со нив. Нема да дојдам дома на време. Купи леб и домати за салата. Јадете и ставете го јадењето во фрижидерот. Кажи му на Бранко да ги напише вежбите по математика. Работи малку со него. Ќе дојде мајстрот за фрижидерот. Покажи му што е проблемот. Испрати го Стојан да сине во девет. Ќе се вратам околу десет.

Те сака,

Лилјана.

вежба 19

1. Покажете им ги сликите на Бранко и на Стојан.
 2. Пиј млеко секој ден.
 3. Дојдете утре.
 4. Читај и ја интересната книга на ќерка ми.
 5. Дајте ми ги парите.
 6. Купи ни го весникот.
 7. Пејте им ги народните песни.
 8. Покажи му ја сликата на Танас.
 9. Правете вечера сега.
 10. Кажи ми.
-

вежба 20

1. Оди право по улицата. б
 2. Сврти десно во првата улица. а
 3. Сврти во втората улица лебо. д
 4. Продолжи право на раскрсницата. г
 5. Премини ја улицата! ѓ
 6. Помини ги семафорите! в
-

7.4.3

Two ways to do negative imperative: не before the verb (as normal), and немој/немојте да to mean “don’t ...”

вежба 21

1. Лилјана — Немој да и-ја купуваш таа блуза за Билјана.
Баба Елена — Зошто?
Лилјана — Тие не се веќе модерни. Подобро купи ја онаа зелената.
Баба Елена — Добро.
2. Лилјана — За пиење ќе им купам Кока-кола на децата.
Танас — Мислам дека не треба да им даваш многу Кока-кола.
Подобро купи им сок.
3. Весна — Не можам да дојдам со вас на Водно утре. Треба да му направам ручек на Иван.
Мира — Направи му-го ручекот денес. Полиети пиперки, на пример, ќе бидат добри и за утре.
Весна — Добро, ќе видам.
4. Весна — Ве молам, покажете ми ги оние чевли во аголот!
Продавач — Повелете! Многу се добри. Кој број носите?
Весна — 38. Ги имате ли во црна боја?
Продавач — Не, се избинувам, но од тие имаме само кафени.
5. Баба Елена — Стојан, не преминувај ти-ја улицата кога семафорот е цврвен.
Стојан — А кога е жолт, може да ода, нели?
Баба Елена — Не! Чекај семафорот да биде зелен.
6. Билјана — Дај ми го твојот мобилен, те молам. Треба да и се јавам на мајка ми.
Писто — Слободно, земи го.

7.5 Auxiliary verb треба

треба doesn't get conjugated. треба (I need to...) is softer than мора (I must...)

вежба 23

1. Бранко треба да го чита учебникот полека.
2. Стојан, мораш да му ја дадеш на брат ти неготава книга.
3. Треба да му напишеш на дедо ти писмо.
4. Треба да им го донесиме на нашите пријатели писмото од Скопје.
5. Треба да си купам нови чевли.

6. Тие треба му кажат **на** Бранко кога тој треба да дојде кој нас денес.
 7. Ти треба да **го изедеш** оној голем сендвич брзо.
 8. Таа мора да ни каже каде е ресторанот.
 9. Морам да одам **на** работа денес.
 10. Тие мораат да ни кажат кога ќе дојдат.
-

вежба 26б

1. Т — Значи утре ќе одиме во црквата „Св. Климент Охридаски“?
В — Не, утре ќе одиме во црквата „Свети Спас“.
2. Т — Градскиот парк ли ќе го посетиме?
В — Не, не ќе одиме во паркот.
3. Т — Ќе видиме ли и некоја џамија?
В — Да. Ќе видиме Мустафа-пашината џамија.
4. Т — Ќе може ли некаде да купиме овошје?
В — Да. Може да купиме овошје на Бит-пазар.
5. Т — А ручекот ќе биде во Трговскиот центар, нели?
В — Не, ручекот ќе биде во чаршијата.
6. Т — А тука ли, во уметничката галерија ќе ги видиме народните носии?
В — Да. Ќе ги видиме народните носии.
7. Т — Значи, ќе ја видиме Спомен-куќата на Мајка Тереза пред ручекот, нели?
В — Не, ќе ја видиме Спомен-куќата на Мајка Тереза после ручекот.

Лекција 8

вежба 1

1. Сега е во средно училиште. Не точно
2. Идната година сака да се пријави на Универзитетот „Торонто“. **Не** точно
3. Сака во иднина да биде лекар. Не Точно.
4. Има добра ступендија за студирање. Точно.
5. Мисли дека предавањата на универзитетот се добри. Точно.

6. Има многу слобдно време. Не точно.
7. Се пресели во студентски дом бидејќи дома не моше да учи. Точно.
8. Често излегува со нејзината цимерка. Не точно.
9. Ќе има испити по Божиќ. **Не** точно.
10. Ќе биде дома за Божиќ. Точно.

вежба 2

1. Билјана беше среќна затоа што Универзитетот „Торонто“ е многу добро универзитетот, најголем од Канада и еден од најпознатите во светот.
2. Билјана има предмети по хемија, математика, биологија, физика, хуманитарни, науки и канадска литература.
3. Цимерка на Билјана е многу здодена, се спие до десет саатот, само игра на компјутерот и зборува на телефон.
4. Билјана сака да излегува на концерти, игранки и сабота оди во македонскиот клуб играм народни ора.
5. Билјана кажува треба да купа подароци за Божиќ. На дома, ќе јадат сарма и леб со паричка.

вежба 3

1. добие, дознае, среќна — стипендија
2. помирно, цимерка, се пресели — студентски дом
3. пријатели, кафанче, концерти — забава
4. предмети, предавања, испити, домашни работи — студирање
5. подароци, сарма, паричка — Божиќ

вежба 4

1. Јас судирав економски и компјутерски науки. Јас бев студент на универзитетот „Манитоба“, и студирав дома лекција од универзитетот „МИТ“.

2. Јас живеам три години во студентски дом, една година во стан со цимер, и една година во стан сам.
3. Имав цимер во Њинипег и Франција. Мојот цимер во Канада е едно од моите најдобар пријател, Ват. Мојот цимер во Франција вешо добро, ама не зборуваме неодамна.

вежба 5

1. Кој кого поканува и каде?
 1. Писто ја поканува Билјана да одат на кино.
 2. Горан ја поканува Катина да одат во ресторан.
 3. Тања ја поканува Анета да одат кај една пројателка.
 4. Мира го поканува Андреј да одат на концерт.
2. Кој не може да оди затоа што
 1. Има испит? Билјана.
 2. Има презентација? Андреј.
 3. Има курс по англиски? Катина.
3. Зошто Билјана реши да оди на кино?
Билјана реши да оди на кино затоа што филмот ќе виде супер и пред 9.00 ќе виде дома.
4. Зошто Катина мора да оди на часот по англиски?
Катина мора да оди на часот по англиски затоа што има тест.
5. Зошто Тања сака да одат кај Елена?
Тања сака да одат кај Елена затоа што Анета падна на испитот и е многу несреќна, така сака да виде во друштво.
6. Зошто Андреј не е сигурен дека ќе може да оди на концерт?
Андреј не е сигурен дека ќе може да оди во концерт затоа што во петок има презентација, и концерт ќе заврши доцна.

вежба 6а

1. Писто и Билјана одат во новиот ресторан. (в) Ајде да одиме со нив?
2. Денес Милка дипломира. (г) Сакаш ли да одиме кај неа?

3. Правам еден македонски специјалитет. (б) Можеш ли да вечераш кај мене?
4. Има убав филм во кино „Вардар“. (д) Сакаш ли да го гледаме?
5. Ристо е на телефон. (а) Можеш ли да зборуваш со него?

8.1 Aorist, introduction

Also the past definite complete tense, corresponds most often to simple past in English: I read the book. I wrote the letter. I ate my supper.

Usually formed only with perfective verbs.

It's fairly simple, but there's a lot of small subcategories which slightly change the vowel used or consonant alternations.

Basically it's:

јас	-в
ти	—
тој, тоа, таа	—
ние	-вме
вие	-вте
тие	-а

Every verb with an -a stem keeps the vowel:

прочитав, прочитаа, прочитавме.

прошетав, прошета, прошетавте.

вежба 7

1. Го прочитав македонскиот весник. I read the Macedonian textbook.
2. Мира прошета низ чаршијата. Mira walked around the bazaar.
3. Дедо Петре и баба Елена заиграа. Dedo Petre and Baba Elena began to dance.
4. Благодарам што ме почекавте. Thanks for waiting for me.
5. И ти го прочита писмото од Скопје. You read her the letter from Skopje.
6. Заигравме на игранката. We danced the dance.

7. Бранко и Стојан прошетаа низ Градскиот парк. Branko and Stojan walked towards Gradskiot park.
8. Билјана го почека Писто. Biljana waited for Pisto.
9. Ја прочитавте нивната порака. You read their message.
10. Весна и Љупчо ја прочитаа оваа книга. Vesna and Lyupcho read this book.

8.1.3 - Aorist И-stem

Most, but not all и-stem verbs keep the и. Spelling rules dictate -ија not -иа for third person plural conjugation.

направив, направија, направи...

испратив, испративме, испратија...

вежба 8

1. Пополни пријава. He filled out an application.
2. Му го испратив писмото. I sent the letter for him.
3. Зошто Стојан му се јави на Марко? Why did Stojan call Marko?
4. Помислија за тоа малку и решија. They thought for awhile and decided.
5. Кате ни купи хамбургери и сладолед. Kate bought us hamburgers and ice cream.
6. Танас и Лилјана и ги испратија сликите на Мира. Tanas and Liljana sent the pictures to Mira.
7. Зошто го направи тоа денес? Why did you do that today?
8. На Весна и Иван им купив турско кафе и сок. For Vesna and Ivan, I bought Turkish coffee and salt.
9. На кој автобус се качивте? On which bus did you get on?
10. Универзитетот Ве примивте? Bravo! You got into university, congrats!

8.1.4 - E-stem Aorist

Most verbs change -e to -a. Including many verbs ending in -не. However there are more exceptions here...

помине —> поминав, помина, поминавме, поминавте, поминаваа

каже —> кажав, кажа, кажавме, кажавте, кажаа

вежба 9

1. Им кажавме кога да дојдат кај нас. We told them when to come to our place.
2. Мира ги помина семафорите. Mira went by the traffic lights.
3. Бобан запеа кога ја слушна песната. Boban began to sing when I heard the song.
4. Ние и го напишавме писмото на баба Елена. We wrote a letter for Baba Elena.
5. Ти ми го покажа писмото. You showed me the letter.
6. Дали слушнавте за концертот на „Леб и сол“? Have you heard about the concert Bread and Salt?
7. Тие ја поминаа зимата на село. They passed the winter in the village.
8. Јас веќе ти ја напишав пораката. I already wrote you the message.
9. Дедо му ги покажа сликите на Бранко. Branko's Dedo showed the pictures to him.
10. Тие запеаја заедно. They began to sing together.

8.1.5 Three subcategories of e-stem aorists

For some -e stem words, preserve the -e in the unmodified 2nd and 3rd person singular form, but switch to -o for the rest:

донесе —> донесов, донесе, донесе, донесовме, донесовте, донесоа

отиде —> отидов, отиде, отиде, отидовме, отидовте, отидоа

This applies to даде, дојде, донесе, изеде, отиде, најде.

види is an exception to the usual -и stem rules, in that it behaves as an -e stem with -o alternation.

видов, виде, виде, видовме, видовте, видоа

Another category has both o alternation and velar alternation. Velar alternation changes the consonant before the last vowel.

рече —> реков, рече, рече, рековме, рековте, рекоа

влезе —> влегов, влезе, влезе, влеговме, влеговте, влегоа

The third category has a vowel immediately before the -e stem. In these groups, you need to drop the stem vowel before adding the ending:

добие —> добив, доби, доби, добивме, добивте, добија

испие —> испив, испи, испи, испивме, испивте, испија

сум becomes бев, беше, беше, бевме, бевте, беа

вежба 10

1. Отидов во Скопје. I went to Skopje.
2. Ангелина ми ја даде книгата вчера. Angelina gave me the book yesterday.
3. Дали го виде Стојан во паркот? Did you see Stojan in the park?
4. Ние те видовме на концертот. We saw you at the concert.
5. Тие му го донесоа кафето на Марјан. They brought the coffee to Marjan.
6. Вие веќе ми ги дадовте парите. You already gave me the money.
7. Учителката им ги даде учебниците на учениците. The schoolteacher gave the students the textbooks.
8. Нејзините пријатели дојдоа на гости вчера. Her friends arrived as guests last night.
9. Не те видов на игранката. I didn't see you at the dance.
10. Тие ги изедоа сармите од кисела зелка. They ate up the cabbage rolls with pickled cabbage.
11. Татковците им дадоа подароци на двоите деца. The fathers gave gifts to the two children.
12. Кога дојдовме кај зградата Мурџо го најдовме пред вратата. When we arrived at Murjo's building we found him in front of the door.

вежба 11

1. Веќе го прочита списанието. He already read the magazine.
2. Ја прочитавме оваа книга лани. We read that book last year.
3. Лани паричката во лебот и падна на Билјана. Last year the coin in the bread went to Biljana.
4. Кога излезе Бранко? When did Branko come out?
5. Весна и Мира ги поминаа семафорите. Vesna and Mira crossed the traffic lights.
6. Го прочитав писмото од неа. I read the letter from her.
7. Дедо Диме и баба Калина ни се јавија од Брајчино. Dedo Dime and Baba Kalina called us from Brajchino.
8. Ми го напиша писмото. She wrote me the letter.
9. Добивме писма од Брајчино. We got the song from Brajchino.
10. Баба ти пристигна завчера. Your baba arrived yesterday.
11. Веселинка беше во Скопје. Veselinka was in Skopje.
12. Јас и Лиле го испивме кафето. Lile and I drank the coffee.
13. Што ти рече тој? What did he say to you?
14. Што му рекоа тие? What did they say to him?
15. Дојдовте со Бојан? Did you come with Bojan?
16. Ти дојде со нив. You came with them.
17. Направив полнети пиперки. I made stuffed peppers.
18. Ние ги најдовме чоколадите и ги изедовме. We found the chocolate and ate it.
19. Зошто Соња им го кажа тоа на Павле и Марко? Why did Sonya say that to Pavle and Marko?
20. На кој факултет се запишавте? In which faculty did you enroll?

вежба 12

1. Учителката му го даде учебникот по македонски.
2. Келнерот ми донесе кафе.

3. Билјана дојде денеска попладне.
4. Бранко и Стојан дојдоа во 7.00.
5. Го **виде** Бранко?
6. Вие заигравте оро.
7. Децата зепа**ја**.
8. Кога дојдовте во Скопје?
9. Ние купивме весици.
10. Јас ги прочитав весници.
11. Ние ви испративме слики.
12. **Бев**ме таму.
13. Таа беше овде.
14. Бев во Охрид.
15. **Беа** кај нас.

вежба 14а

Јас почнав да одам на училиште на седум години во основното училиште „Коле Неделковски“. Следната година ние се преселивме во друг дел на градот. Таму го завршив основното училиште и потоа се запишав во гимназијата „Цветан Димов“. Матурирав во 1994 година. Тогаш најмногу од моите другари и другарки се запишаа на економски и на правен факултет, но јас решив да студирам на филолошкиот, англиски јазик и литература. Ги поднесов документите и веднаш ме примив. Студиите ги завршив за четири години и веднаш потоа почнив да работам како професор по англиски јазик.

I started to go to school at seven years old in the primary school Kole Nedelkovski. The next year we moved to a different part of the city. There I was entered into the primary school and then the high school Cvetan Dimov. I graduated in 1994. Then most of my friends enrolled in economics and in law faculties, but I decided to study philosophy, English language and literature. I submitted **the documents and received them immediately**. I completed the four-year program and right away started to work as a professor of English language.

вежба 146

1. Вие: Кога почна да одаш на училиште?
Весна: Кога имав седум години.
2. Вие: Кој гимназијата се запиша?
Весна: Во гимназијата „Цветан Димов“.
3. Вие: Кој факултет се запиша?
Весна: На филолошкиот.
4. Вие: Студиите ги завршив за четири години?
Весна: Да, ги заврпив за четири години.
5. Вие: Како работа почна тогаш?
Весна: Во едно училиште како професор по англиски јазик.

8.2 Days of the week

The difference between следниот and идниот is that the latter must refer to a date in the future. The former can be used when referring to situations in the past “then, after I graduated, the next week we went to...”

минатиот - last ...

8.3 Telling time

Quarter past = и четврт / и петнаесет

Half past = и пол

X to Y (e.g. five to ten, 9:55) = X до Y e.g. пет до десет

десет без пет = Ten without five = 9.55

At what time is во as preposition... во колку часот.

вежба 15

1. Кога ќе одиш? Ќе одам во шест.
2. Во колку саатот ќе почне филмот? Во седум и пол.

3. Кога има сестра ти предавање? Сестра ми има предавање во десет и десет.
 4. Во колку часот ќе дојдеш? Во пет и четврт.
 5. Кога ќе дојдат кај нас? Во четринаесет.
-

вежба 16

1. Стојан гледа телевизија секој понеделник од три и пол до четири и пол часот.
 2. Тетка ми дојде од Македонија минатиот четврток во шест навечер.
 3. Имам часови среда од еден до два часот, но следната среда нема да имаме часови.
 4. Во саботи, Бранко сака да си игра со неговите пријатели.
 5. Следниот четврток татко ми мора да патува во САД.
 6. Минатиот петок му беше роденден на Бранко.
 7. Имаме тест по хемија секој четврток.
 8. Денеска е недела, вчера беше сабота, утре ќе биде понеделник.
-

вежба 17

1. 12.00 = 12.00 дванаесет часот е дванаесет претпладне.
2. 23.30 = 11.30 дваесет и три и пол часот е еднаесет и пол навечер.
3. 21.15 = 9.15 дваесет и еден и петнаесет часот е девет и петнаесет навечер.
4. 13.00 = 1.00 тринаесет часот е еден попладне.
5. 16.30 = 4.30 шеснаесет и пол часот е четири и пол попладне.
6. 9.00 = 9.00 девет часот е девет претпладне.
7. 11.00 = 11.00 еднаесет часот е еднаесет претпладне.
8. 5.00 = 5.00 пет часот е пет наутро.
9. 14.00 = 2.00 четринаесет часот е два попладне.
10. 15.30 = 3.30 петнаесет и пол часот е три и пол попладне.
11. 17.15 = 5.15 седумнаесет и петнаесет часот е пет и петнаесет попладне.
12. 4.00 = 4.00 четири часот е четири наутро.

8.4.1 Subordinate clauses with дали

If there's an embedded yes/no question (whether or not) you can use дали

Не знам **дали** мајка ми чита весници на македонски.

вежба 19

1. Му ги покажува ли дедо Петре сликите на Бранко?
Не знам дали дедо Петри му ги покажува сликите.
2. Ќе дојдат ли Горан и Анета?
Не знам дали ќе дојдат.
3. Ќе имаме ли испит утре?
Не знам дали ќе имаме испит утре.
4. Дали е Боби кај нив?
Не знам дали Боби е кај нив.
5. Има ли Билјана цимерка?
Не знам дали Билјана има цимерка.
6. Дали е Стојан постар од Бранко?
Не знам дали Стојан постар од Бранко.
7. Студира ли Билјана оваа година?
Не знам дали Билјана студира оваа година.
8. Свири ли Бранко на тапан?
Не знам дали Бранко свири на тапан.
9. Дали е Танас на работа денес?
Не знам дали е Танас на работа денес.
10. Дали е дедо Петре од Битола?
Не знам дали дедо Петре е од Битола.

вежба 20

1. Не знам дали Стојан му се допаѓа математика.
2. Дали знаеш ли дали Лилјана **доби** писмо од сестра и?
3. Не знам дали **положам** тестот.
4. Дали знаеш ли зошто децата се караат?

5. Студентите не знаат дека ова е тешка лекција.
6. Не знаеме дали Стив може да ни помогне со нашиот презентација.
7. Дали знаеш ли чиј е овој учебник?
8. Баба Елена не знае дали Бранко сака да слуша народна музика.
9. Дали родителе ти знаат дека не го положи испитот.
10. Дали знаеш дали Мира има куче или мачка?

вежба 21а

Калина: Диме, добивме писмо од Билјана, нашата внучка од Торонто. Ни пишува дека е примена на Универзитетот Торонто.

Диме: Навистина? Браво! А што ќе студира?

Калина: Таа вели дека во иднина ќе студира фармација.

Диме: Одлично. А што прави сега?

Калина: Таа вели дека има предавања по хемија, математика, биологија, и физика а од хуманитарните предмети слуша канадска литература.

Диме: Дали живее дома?

Калина: Билјана вели дека живее во студенскиот дом.

Диме: Добро ли и е во студентскиот дом?

Калина: Милсам дека и е добро. Ми пишува дека е потивко таму. (мирно)

вежба 22

1. Мостот на Вардар што го поминаа се вика Камениот Мост.
2. Старата турска бања која е сега уметничка галерија се вика Даут-пашиниот амам.
3. Црквата во чиј двор е гробот на Гоце Делчев се вика Свети Спас.
4. Музејот во кој ги видоа народните носии е Музејот на Македонија.
5. Пазарот каде што купија овоше се вика Бит-пазар.
6. Џамијата поркај која поминаа на патот за музејот се вика Мустафа-пашина џамија.

вежба 24

1. Сопскиот крем слуша само **таква** музика која е хит во мемнтот.
2. Боби свири во еден клуб **каде** што се наоѓа до Граскиот парк.
3. Ова е мојот другар кој**што** често одам на Водно.
4. Мојата другарка која знае многу јазици студира на филолошкиот факултет.
5. Мојот другар чиј брат е познат бизнисмен секаде се шета со многу пари.
6. **Сликата која ти ја покажав вчера е многу стара..**
7. Ќе ви кажам за човекот кој **го** видов вчера.
8. Дали го знаеш лекарот чија сестра живее во Битола.
9. Ете го странецот **на** кој му помогнавме да купи пиперки на пазарот.
10. Во трговскиот центар има нов ресторан каде што ќе одат Андреј и Мира утре.

Лекција 9

вежба 1

1. Танас и Лилјана почнуваат да мислат за летниот одмор за време на зимските празници.
2. Билјана ќе биде дома дваесетти декември.
3. Затоа што Билјана мора да учи за испити.
4. Лани беа во Њујорк.
5. Многу им се допадна.
6. Децета сакаат да минат крај океанот. Затоа што можат да одат на плажа, да се капат, да се сончаат.
7. Танас и Лилјана сакаат да одат на север зошто има убави езера и паркови каде што може да пешачење и планинарење.
8. Јас сакам да патувам во многу место—во Кина, во Европа, во Ешпанија.
9. Јас сакам да патувам со авион и со кола.
10. Јас сум канаѓаниц така секако имаме!
11. Планиравме да се вреќеме во Винипег, ама сега не знаеме ако го има можностот, бидејќе корона вирусот.

вежба 3

1. Лилјана зборува со Мира на телефон.
2. Мира и Андреј ќе се оженаат.
3. Мира се мажи за Андреј во август.
4. Андреј се жени со Мира.
5. Да. Слаба ќе има во Скопје.

вежба 4

1. Роденден на Бранко е на дваесет и први декември.
2. Бранко има дванаесет години.
3. Билјана купи куче за подарок на Бранко.
4. Лилјана не мисли дека куче е добар подарок.
5. Затоа што Бранко ќе се грижи за него.
6. Кучето се вика Зоки. Стојан му го даде името.
7. Многу ми се допаѓа!

вежба 5

1. Танас и Лилјана зборуваат за годишниот одмор.
2. Телефонот засвони.
3. Мира и кажа на Лилјана дека ќе се мажи во август.
4. Билјана дојде со кучето.
5. Стојан го виде кучето.
6. Лилјана не беше среќна кога виде дека Билјана носи куче.
7. Билјана му го даде кучето на Брако. Тој беше среќен.
8. Стојан и Бранко му дадоа име Зоки.

вежба 7

1. Дипломирање
2. Слава
3. Верида
4. Новороденче
5. Нов стан

9.1 Aorist, continued

For и- and е- stem verbs, there are some subcategories that don't follow the more general rules

и-stem which changes и to е.

оздрави -> оздраве, оздравев, оздравевме. (to get better)

се разболи -> се разболе (to get sick)

Some verbs with а ж, ч, or о before the stem vowel go from -и to -а.

изброи -> избројав, изброја, избројавме. (to count)

забележи -> забележав (to note)

Some е-stem verbs with -ере like разбере, собере, набере, will change from -ере to -ра

разбере -> разбрав, разбра

Prefixed forms of спие (заспие -> to fall asleep, отспие -> to sleep for a certain time) have a unique form:

заспав, заспа, заспавме, заспавте, заспаа

вежба 8

1. Тие ме разбраа.
2. Јас ги разбрав.
3. Тие ги избројаа книгите.
4. Вие што избравте за десерт?
5. Знаеме колку студенти беа таму затоа што избројавме.
6. Кога Андреј засвира на тапан, другите двајца засвираа на зупли.
7. Никој не забележа дека Стојан го нема.
8. Ти ме разбра?
9. Баба Калина веќе оздраве.
10. За жал, нејзините деца се разболеа пред Божиќ.

9.3 Hundreds, thousands, millions, billions

100 - сто

200 - двесте

300 - триста

400 - четиристотини

500 - петстотини

600 - шестотини

700 - седумстотини

800 - осумстотини

900 - деветстотини

1000 - илјада

2.000 - две илјади

1.000.000 - милион

1.000.000.000 - милијарда

вежба 9б

1. Две нови книги.
2. Дваесет и една голема зграда.
3. Сто-и-триесет и пет деца.
4. Шест благи пиперки.
5. Осумесет и седум сендвичи.
6. Тристотини-и шеесет и пет дена.
7. Седумесет и шест тромбона.
8. Дванаесет месеци.
9. Илјада и една ноќ.
10. Четириесет дена.
11. Три милиони денари.
12. Две милионарди луѓе.

вежба 10

1. 30 динари.
2. $250+240+90+30+120+50+750 = 1530$
3. 240 динари.
4. 60.
5. 750.
6. 140.

9.4 - Numbers with males (or groups of at least one male)

двајца

тројца

четворица

петмина/петорица

шестмина/шесторица

седуммина

осуммина

деветмина

десетмина

9.6 Ordinal numbers

1st - први

2nd - втори

3rd - трети

4th - четврти

5th - петти

6th - шести

7th - седми

8th - осми

9th - деветти

10th - десетти

Numbers from 9th to 90th are all -т, дваесетти град.

100-900 are -ти стоти, илјадити, милионити, милијардити

Must agree with the noun modified definiteness, gender and number

9.7 Dates

Use на, not во for dates. На први април.

Years are like numbers 2020 is две илјади дваесет.

вежба 14

1. Нова година.

2. Божиќ
 3. Илиденското востание
 4. Денот на трудот
 5. Денот на жената
 6. Денот на просветата
 7. Денот на востанието против фашизмот
-

вежба 15

1. Јас имав 5 години кога почнав да одам на училиште.
 2. Јас завршив средно училиште кога имав 17 години.
 3. Јас имав 5 години кога научив да читам.
 4. Јас имав 15 години кога научив да возам кола.
 5. Јас имав 21 години првпат отидовте во странство.
 6. Првпат се качив во авион имав 7 години.
-

вежба 16

1. Ние нема да му ја купиме мачката на Стојан.
2. На децата не ќе им се допадне на одморот на планина.
3. Ќе ми кажеш ли како да го најдам новиот бутик?
4. Дедо Петре сака да им раскажува за своето село на децата.
5. Ќе го гледаш ли филмот „Титаник“ в недела?
6. Весна не ќе може да ти ја даде книгата сега.
7. Не му го покажувај му го подарокот на Бранко.
8. Кажи им ги на децата за плановите за летниот одмор.
9. Немој да му ги даваш овие слики на Владо.
10. Кога ќе и ги покажеш сликите од Македонија на Билјана?

9.11 Vocative

Used to address people, modified version of noun/name.

1. Masculine

1. Monosyllabic and those ending in -к usually add -у
Маж — Мажу! Наставник — Наставнику!
2. Others take -е
Професор — Професоре!
Господин — Господине!
Стојан — Стојане!
Шеф — Шефе!

2. Feminine

1. -ка or -ица take -е
Професорка — Професорке!
Станка — Станке!
Зорица — Зорице!
2. Other feminine take -о
Госпоѓа — Госпоѓо!
Жена — Жено!
Мама — Мамо!

вежба 17

1. Професоркате, ве молам **на** кој датум ќе биде колоквиумот?
2. Колешке, те молам која соба е испитот по хемија?
3. Господине, ве молам каде се наоѓам железничката страница?
4. Госпоѓо, ве молам нема син џемпер број 42.
5. Наставнику, немам молив.
6. Учителке, ова лето научив да пливам**м**.
7. Шефе, можам да се оди порано денес?
8. Бабо, те молам ми ја чита „Зоки Поки“?

вежба 18

1. Зошто не ти се допадна оваа торта?
2. Тие влегоа во собата.
3. Јас веќе ти реков дека Иван нема да дојде.
4. Ние прошетавме низ градот.
5. Милчо дојде кај Танас вчера.
6. Кога дедо и баба заспаа, Бранко и Стојан почнаа да читаат.
7. Дали ти го виде Милчо?
8. Јас не дознав навреме за концертот!
9. Бранко и Стојан не ја чуја Баба Елена кога влезе.
10. Лилјана се пресели во Торонто од Македонија кога се омажи за Танас.
11. Антонија заспа на часот.
12. Тие решија да се пријават на курсот по физика.

вежба 19

1. Билјана му даде куче на својот помал брат **и** за роденден.
2. Планираме да патуваме во Македонија на дваесет трети јуни.
3. Каде ќе ја прославувате **Новата Година**? Ќе одаме во ресторан со **нашите** најдобри пријатели.
4. Јас купив **на сестра ти** македонска музика за роденден. Знам дека сака мачка, ама има алергија.
5. Влези! Како си ти? Што има ново? Сакаш **ли** нешто да **напиеш**?
6. **Лани** брат ми преселе на помал стан, кој**што се** **наоѓа** поблиску **до нашите** родители. **Во** сабота, тој **доаѓа** и им помага.
7. Нашиот сосед **доби** интересно писмо од пријател кој**што** студира во Македонија ова лето.
8. Моите другари патуваат **скоро** секоја година. **Лани**, беа во Бостон една недела. Многу им се **допадна**.
9. Има планини и езера каде **што** живееш?
10. Не влезе на оваа соба! Дедо се спие. (**Не оди во собата! Дедо спие.**)

11. Лилјана ме кажа дека нејзината помала сестра ќе се мажи за Андреј ова лето.
 12. На мене, многу ми се допадна концертот. Народна музика е многу подобра од опера.
 13. Дали знаеш дали Калето е попознато од Камениот Мост?
 14. Можеш ли да ми кажеш кога ќе пристигне Лилјана?
-

вежба 20а

1. За Истанбул — ноќевања-автобус
За Венеција — авион
За Атина — автобус
За Будимпешта — ноќевања воз
 2. За Истанбул — пет дена
За Венеција — четири дена
За Атина — четири дена
За Будимпешта — пет дена
 3. За Истанбул — 250 евра
За Венеција — 560 евра (најскапа)
За Атина — 190 евра (најефтина)
За Будимпешта — 320 евра
 4. Будимпешта и Истанбул имаат пловење.
 5. Атина и Будимпешта имаат национален ресторан.
 6. Само Венеција има посета на други места (Верона или Фиренца)
-

вежба 20г

1. Ана и Билјана — Будимпешта
 2. Кате и Игор — Атина
 3. Горан — Венеција
-

вежба 20ѓ

1. Да.

2. Најмногу му се допадна плоштадот Св. Марко.
3. Оди во Верона.
4. Ресторанот на тврдината.
5. Зошто пред хотелот нема место за сите.
6. Не
7. Солун.
8. Кате се разболе на патот за Атина.
9. Да.

вежба 22б

1. Т
2. НТ
3. НИ
4. НИ.
5. Т
6. НТ
7. НТ
8. НИ
9. Т
10. Т

Лекција 10

вежба 1

1. Баба Елена му ја раскашува приказната на Стојан затоа што Стојан е многу здодевно. Затоа што времето не е убаво и Стојан не знае што да прави. Досадно му е.
2. Сега годишно е есен во Торонто. Во приказната е зима.
3. Ми се допадна приказната.

4. Животно ја испушти ракавицата во шумата. Дедото ја испушти ракавицата во шумата.
5. Седум животни.
6. Првото животно беше глувчизата.
Второто животно беше жаба.
Третото животно беше зајак.
Четвртото животно беше волк.
Петтото животно беше вепар.
Шестото животно беше мечка.
7. Глувчицата рече „Тука ќе живеам“.
8. Затоа што нема слобедно место.
9. Затоа што забележа дека му ја нема ракавицата.
10. Ги исплаши кучето што залаја. Тие испрчаа од ракавицата и се разблегаа.

вежба 2а

1. Времето не е добро денеска—врне, и има грмеж и молња.
2. Утре времето ќе биде поладно—максимална температура ќе биде нула. Ќе има снег.
3. Вторник ќе биде најстудено—минимална температура ќе биде минус десен.
4. Вчера времето беше многу подобро. Облачно и потопло, деветнаесет степени.

вежба 2б

1. Денеска времето е многу добро. Сончево и топло, петнаесет степени со малку ветар.
2. Јас најмногу сакам лето, затоа што времето не е премногу топло во Ванкувер, а имаме можност да одиме во плажа, езеро, кампање.
3. Врне многу во Ванкувер пролет и есен (и зима!).
4. Не е многу жешко во лето овде. Максимална температура е триесет степени.
5. Имаме снег во зима, ама не како Винипег!
6. Кога врне многу јас носам чадор. Ако само малку врне јас носам мантил за дожд.

7. Кога врне јас останам дома, или носам со чадор.
8. Во Ванкувер паѓа снег во декември, јануари или февруари ама не често.
9. Кога е топло и сончево јас сакам да седиме во паркиот или плажата.
10. Имаме понекогаш магла во зима.
11. Јас носам шал, палто и капа кога времето е студено.

вежба 3

1. Не знам. Може да биде зима, есен или пролет. Ако е во Ванкувер најмногу чанса е зима. Ќе врне. Потопло е кај нас сега.
2. Може да биде есен или пролет. Не врне снег. Потопло е кај нас. Постудедно е кај нас во зима.
3. Може да биде есен или пролет. Јас мислам дека времето е лошо. Потопло е кај нас.

10.1 Imperfect

All regular, except for сум (which is same as aorist).

It's similar in imperfect stem except with -ше for 2nd and 3rd singular. (Note: Because Aorist has all those exceptions, they DON'T apply here, so use the normal stem)

A-stem and E-stem stay, И-stem becomes Е. (правев, правеше)

вежба 4

1. Лилјана живееше во Скопје кога беше студентка.
2. Баба и дедо не зборуваа англиски кога дојдоа во Канада.
3. Марица работеше денеска во библиотеката со Антонија.
4. Ние работевме овде лани.
5. Вие живеевте во Охрид пред пет години.
6. Зузана и Елизабета правеа торта вчера.
7. Дедо Диме читаше вчера.

8. Јас бев на концерт во саботата.
9. Весна и Иван имаа слободно време во неделата.
10. Ние зборувавме македонски со него.
11. Павле читаше интересна книга во Кафе Ли.
12. Андреј свиреше на тапан во една група.
13. Вие игравте оро на игранката.
14. Мира доаѓаше кај нас секој понеделник.
15. Соседите многу го сакаа нашето куче.
16. Ти беше на часови минатата недела.
17. Ние бевме на Бит-пазар со Мира.
18. Јас слушав радио кога бев на работа.
19. Баба Елена гледаше телевизија кога дедо правеше кафе.
20. Танас и Лилјана често добиваа пораки од Македонија.

10.1.4 Meaning of the imperfect tense

This form is used when:

1. Emphasizing the duration of an action “They were doing X...” as opposed to “They did X.”
2. Focuses on the progress of time rather than completion. “He was reading the book” as opposed to “He read (and finished) the book”
3. Expresses repeated past actions “While in Spain, we went to classes every day.”
4. Background against more definite events “While we spoke, the telephone rang.”

Contrast *imperfect* with the **aorist**:

1. Секој ден Танас *купуваше* сладолед. Вчера купи **торта**.
Every day Tanas *buys* ice cream. Yesterday he **bought** cake.
2. Во неделата *врнеше* цел ден, децата *играа* на компутерот, Танас *читаше*, а јас **испратив** две пораки, **направив** сарми за вечера, и без да знае никој, го **изедов** големото парче торта.
On Sunday it *rained* the whole day, the kids *played* on the computer, Tanas *read*,

and I **wrote** two messages, **made** cabbage rolls and, without anyone knowing, **ate** a big piece of cake.

3. Мира и Андреј зборуваа во Кафе Ли. Потоа Мира и се **јави** на Лилјана во Торонто.
Mira and Andrej *were speaking* at Kafe Li. Then Mira **called** Liljana in Toronto.

вежба 6

1. Дедо Петре: Во Буф секоја недела ние младите се собиравме во центарот на селото, пеевме песни и игравме ора. Но игранката завршуваше рано, бидејќе родителите не не пуштаа да остануваме доцна.
Dedo Petre: In Buf, every Sunday we youths would gather in the center of the village and sing songs and dance dances. But the dance finished early, because the parents did allow us to stay up late.
2. Кога бевме на одмор лани, децата се капеа и се сончаа по цел ден. Навечер шетавме во градот и ги разгледувавме продавниците. Втората недела бевме облачно и врнеше дожд, ама ние се забавувавме внатре. Ги учевме децата да играат пинг-понг, отидовме неколку пати на фитнес, земовме неколку филмови и видео игри и не им беше доцна.
When we were on our vacation last year, the kids swam and sunbathed all day. In the evenings, we walked to the city and browsed the shops. The second week was cloudy and rained, but we entertained ourselves indoors. The kids learned to play ping pong, we went a few times to the fitness center and we got a few movies and video games so we weren't bored.
3. Кога се враќаше од работа минатиот понеделник Иван сакаше да стигне дома порано бидејќе Весна имаше роденден. Возеше многу брзо и не забележа дека семафорот е црвен. Мислеше дека е се во пед, но во четвртокот доби писмо од полицијата и мора да плати за тоа.
While coming home from work last Monday, Ivan wanted to arrive home early because it was Vesna's birthday. He was driving very fast and didn't notice that the light was red. He thought that everything was fine, but on Thursday he received a letter from the police and has to pay for it.
4. На патувањето, многу работи не ми се допаѓаа. Водичот секогаш доаѓаше доцна, па потоа не носеше на помалку места. Поради тоа не видовме некои многу познати историски згради. На интернет пишуваше дека во цената е и појадокот, ама ние плаќавме за се. На патот за Венеција автобусот се расипа и го поправаа четири часа, па во Венеција стигнавме на полноќ.
During the trip, there were a lot of things I didn't like. The guide always arrived late, and then he didn't take us to make places. Because of that, I didn't see many famous historical buildings. On the internet, they wrote that the price included

breakfast, but we paid for everything. The road for the Venice bus was damaged and they took four hours repairing it, so that we arrived in Venice at midnight.

5. Катина полагаше три колоквиума минатата недела. Учеше по цел ден и остануваше до доцна навечер. За викендот потоа беше многу уморна и спиеше по 10 часа на ден. Горан ја покани да одат на концертот на „Синтезис“, но таа не можеше да оди.

Katina wrote three midterms last week. She studied all day and stayed late into the evening. On the weekend, she was very tired and slept until ten o'clock in the morning. Goran invited her to go to the concert "Cintezis" but she couldn't go.

6. Мира зборува: Во саботата го изгубив Мурџо во паркот. Го шетав и таму ја сретнав Снежана. Разговаравме некое време, и кога се свртев, него го немаше. Го барав со Снежана цел саат, но не го најдовме. Андреј направи постери на компутерот и ги ставивме на некои згради во близината. Потоа цело попладне се јавуваа деца со кучиња, но ниту едно не беше Мурџо. Се плашев дека нема никогаш да најдеме. За среќа, вечерта го донесоа едни соседи.

Mira speaking: On Saturday I lose Murjo in the park. I was walking him there and I met Snejana. We conversed for some time, and when I turned, he wasn't there. I looked for him with Snejana the whole hour, but we didn't find him. Andrej made posters on the computer and **we** put them up on each building's entrance. Then the whole afternoon I called children with dogs, but none of them were Murjo. I cried because we'll never find him. Fortunately, in the evening, he was brought to us by a neighbor.

10.2 Proximate and distance forms of definite article

In addition to the definite article suffixes, you can have ones that act as "this" or "that"

-ов, -он

Книгава е нова. This book is new.

Книгана е стара. That book is old.

Студентон е добар. That student is good.

вежба 7

1. луѓено
2. детево
3. куќава

4. кучињана
5. зградава
6. паркон
7. деновие
8. селава
9. зимава
10. студентов

10.3 - Interrogatives, pronomial adjectives and adverbs of quantity and quality

	B - (This)	H - (That)	T - (That, your or in general)
Каде?	овде - here	онде - there	таму - there
	ваму - hither	онаму - thither	таму - over that way
Кога?			тогаш - then
Како?	вака - like this	онака - like that	така - like that
Колку?	(в)олку - this much	онолку - that much	толку - that much
Што?	ова - this	она - that	тоа - that
Кoj?	овoj - this one	оној - that one	тој - that one
Каков?	ваков - this kind	онаков - that kind	таков - that kind
Колкав?	(в)олкав - this size	онолков - that size	толкав - that size

The B-forms and H-forms are explicitly in opposition. She does like this, I do like that. The T-form, in contrast is more general, the topic of conversation.

вежба 8

Горан: Добар ден.

Службеник: Добар ден. Повелете. Што барате?

Горан: Знаете, ми го нема ранецот. Мислам дека го заборавив.

Службеник: Каде го заборавивте?

Горан: Па, во возот, кога се враќав од Солун.

Службеник: Возот Солун-Скопје? Кога се случи тоа?

Горан: Вчера. Возот пристигна во 11.30 навечер. Имав повеќе работи и кога дојдов дома видов дека ранецот ми го нема.

Службеник: Каков е вашиот ранец?

Горан: Црн, со џебови од страната.

Службеник: Колкав е голем?

Горан: Па, среден — ни голем ни мал ... Еве олку.

Службеник: Што има во него?

Горан: Има еден џемпер, една книга на англиски, тетратка, сок, бонбони и некои ситни работи.

Службеник: Добро, еве овде има три црни ранци.

Горан: Е, еве го мојот! Овој во средината. Видете, овде е моето име, Толевски.

Службеник: Овојпат имавте среќа. Другпат повеќе да внимавате. Потпишете овде.

Горан: Ви благодарам многу. Пријатно.

Службеник: Пријатно.

вежба 10

Кога првпат отидов сама на летување имав 16 години. Со две другарки од сласот, постариот брат на едната и неговиот другар изнајмивме две приколки во кампот „Градиште“ на Охридското Езеро. Тоа беше вистинско дошивување.

Во Охрид пристигнавме околу два часот попладне и од таму, со локален автобус, имаше уште 20 минути до кампот. Кога стигнавме бевме како сварени. Толку беше топло! Веднаш ги фрливме ранците и торбите, и право во езерото. Тоа ти е слобода. Мајка ми не ме пушташе да правам така кога одев со неа.

Навистина приколките не беа многу удобни, но нам тоа не ни пречеше. Таму малку време останувавме. Преку ден шетаваме по плажата, а навечер по дискотеките и кафулињата. Така живеевме неколку дена (да не испуштиме нешто) па потоа кога легнавме не мошевме да станеме. Што јадевме? Ха! За во ресторан невавме толку пари. Секој ден јадевме бурек. Тој беше ефтин и добар. За среќа и пазарот таа година не беже скап — зеленчук и овошје колку што сакаш. Таква диета е добра за здравјето.

Десет дена пиминаа како во сон. Таков одмор човек има само еднаш во животот.

вежба 12

1. Јас не сакам таква **свадба**.
2. Јас права**м** турско кафе **вака**. Како ти правиш?
3. Таа има толку многу пријатели.
4. Стојан не е **толку** висок **колку** Бранко.
5. Зошто кучето трча онаму? Ќе ги **изеде** сендвичите!
6. Таа сакаше да купи чевли како **оние дека** Весна **ги** купи, но не можеше да **најде такви**.
7. Беше толку топло во Охрид.
8. Стави **ги чашите** онаму, на масата. Немој да **ги ставаш** овде на подот.
9. Колку пиперки сакате? **Онолку!**
10. Такво дрво растеше блиску **до куќа на дедо ни**, и ние секогаш **се** качувавме на **него**.

10.4 - Impersonal Constructions

To express that something is boring you or interesting for you, you should say it like:

Досадно ми е. (It was boring for me.)

Интересно ни беше. (It was interesting for us.)

Used with *се* it can mean an inclination (or disinclination in the negative) to perform an action.

Ми *се* спие. = I am sleepy.

Им *се* спиеше. = They felt like sleeping.

На баба Калина *и се* јаде нешто слатко. = Baba Kalina feels like eating something sweet.

Не ми *се* оди на работа. I don't feel like going to work.

вежба 13

1. Му *се* спие.
2. Не ни *се* јаде.
3. **Нејзе** *и се* пие едно кафенце.

4. **Вам** се оди дома.
5. **Тебе** ти се спие.
6. **Нему** му се јадеше.
7. **Нам** не ни се пиеше вино.
8. **Ним** им се пиеше вода.

10.5 - Imperatives continued, да and нека constructions

For first-person plural constructions, you can use *Ајде да*, or just *да* on its own.

Ајде да зборуваме со нив! Let's talk to them!

Ајде да одиме! Let's go!

Conjugated as first-person singular the translation would be "Let me"

Да го читам весникот! Let me read the paper.

In contrast, *нека* is used most often with third-person commands.

Нека оди. Let him go.

Нека ми се јават. Let them call me.

вежба 15

1. На Ана и се јаде. — (в) Тогаш ајде да ручаме.
2. На Иван и на Соња им е лошо во автобус. — (д) Нека земат таблети.
3. На Владо му е топло. — (а) Нека оди на двор.
4. Нам ни е досадно дома — (ж) Ајде да одиме во парк.
5. На Весна не и се оди сама. — (ѓ) Тогаш да оди Иван со неа.
6. На Јана и на Симона не им се оди на икно. — (б) Нека останат дома.
7. Мене ми е многу студено. — (г) Да направиме чај, ако сакаш.
8. На Томе му се спие. — (е) Нека оди во својата соба.

вежба 19

1. а
2. а
3. б
4. б
5. а
6. а
7. б
8. а
9. а
10. а

вежба 20

1. Ти се допаѓа ли тортата? Ја купив во новата продавница.
2. Утрово бев на пошта и ги испратив писмата. Се надевам ќе стигнат на време.
3. Соња и Благо ги нема одамна. Порано често доаѓаа.
4. Кога бевме на летен одмор лани, останавме дома. Секој ден одевме некаде и не ни беше досадно.
5. Не знам дали е точно, но слушнав дека најдобрата група од Македонија ќе има концерт во Торонто.
6. Кога влегов во продавницата немаше многу луѓе. Еден човек ја прашуваше нешто продавачката, а уште тројца чекаа да платат.
7. Добив некои нови книги. Сакаш ли да ги видиш?
8. Кога го видовме волкот, многу се исплашивме.
9. Лидија и Весна пристигнаа во Охрид околу три часот попладне.
10. Вчера врнеше цел ден и Бранко само гладаше телевизија.
11. Јас испив едно кафе и отидов на часови.
12. Денес ние правевме туршија цел ден.
13. Танас го најде својот чадор во ресторанот.

вежба 21

1. Кога Стив блезе салата, зборувавме **за** него.
2. **Сношти го** видовме брат ти. Јадеше вчера (**вчераше**) во **еден** ресторан со неколку пријатели.
3. Кога **ти** гледеше телевизија, го **напишав** писмото **до** мојот пријател кој живее во Битола.
4. Те кажав. Зошто не **ми слушаше**?
5. Цимер ти го купи весникот.
6. Вчера, се вративме во еднаесет саат навечер.
7. Кога **одев низ** пазарот, **врнеше**. Носев чадор.
8. Волците живе**еје** во планините и луѓето **што** живе**еје** во селата се плаше**а**.
9. **Пушти ги** децата играа надвор, денеска е сончево и жежко.
10. Баба не пушта децата да игра**ат вратре**. **Се тепаа** и зборуваа гласно кога дедо спиеше.
11. Зошто беше здодевно на часот **утрово**? Јас бев уморен и ми се спи**еше**.
12. Требаше да ни кажа**т**.

вежба 22

1. Слушнете го разговорот.
2. Прочитајте го текстот.
3. Одговорете ги прашањата.
4. Преведете ги речениците на англиски.
5. Постававајте прашања според текстот.
6. Разговарајте во парови.
7. Наредете ги настаните по ред.
8. Составете реченици од овие зборови.
9. Објаснете го правилото.
10. Продолжете ја приказната.

11. Изберете го точниот одговор.
 12. Правете дијалози според примерот.
-

вежба 23

1. в
2. г
3. а
4. í
5. е
6. д
7. б

Лекција 11

вежба 1

1. Да
2. Да
3. Не
4. Да
5. Не
6. Не
7. Да
8. Да
9. Да
10. Не

вежба 6

1. Стефан им е вужко на Ана и Игор.
2. Славица им е братучетка на Ана и Игор.
3. Борис им е тетин на Ана и на Игор.
4. Искра му е сестра на Стефан.
5. Борис му е баџанак на Томе.
6. Трајан му е дедо на Димитар.
7. Стефан им е вужко на Ана и Игор.
8. Томе им е чичко на Димитер и Гоце.
9. Томе и е зет на Јана.
10. Искра и е тетка на Славица.
11. Борка и е свекрва на Искра.
12. Стојан му е тест на Томе.
13. Јана и е мајка на Искра.
14. Искра им е стрина на Димитар и на Гоце.
15. Јана му е тешта на Томе.
16. Тања и е сестра на Искра.
17. Владо и е девер на Искра.
18. Славица и е внука на Јана.

вежба 8а

1. Секогаш ја кажува вистината. чесен.
2. Секогаш сака да биде со многу луѓе. друштвен.
3. Не сака многу да работи. мрзлив.
4. Не се плаши од ништо. храбав.
5. Не сака промени во животот. конзервативен.
6. Сака до постигне голем успех. амбициозен.
7. Внимателно ги троши парите. економичен.

8. Секогаш е насмеан. весел.
 9. Секогаш сака се да биде како што сака тој. тврдоглав.
 10. Може многу лесно да се снајде во секоја ситуација. итар.
-

вежба 8б

1. Брз како зајак.
 2. **Вреден** како мравка.
 3. Верен како куче.
 4. Итар како лисица.
 5. Тврдоглав како магаре.
 6. Храбар како лав.
 7. Бавен како мравка.
-

вежба 9

1. Тој е брз, а брат му е бавен.
2. Таа е ниска, а тетка и е висока.
3. Нашата сосетка е мрзлива, а вашата е **вредна**.
4. Моите браќа се слаби, а твоите се дебели.
5. Мислам дека овој артист е убав, а другиот во филмот е грд.
6. Нејзината сестра е симпатична, а нивната е **несимпатична**.
7. Нивиот дедо е богат, а мојот е **сиромашен**.
8. Овие студенти се интелегентни, а оние се **глупави**.
9. Вашиот пријател е чесен, а нејзниот е **нечесен**.
10. Она дете има големи уши а ова дете има мали уши.
11. Вера има светли очи, а Славица има темни очи.
12. Стојан има кратка коса, а косата на Билјана е долга.

11.2 Expectative conditionals

For conditionals the speaker views as likely to occur, ќе will be in the then-clause:

Ако ми дадеш пари, ќе одам во продавницата.

Note ако can never be followed with ќе.

вежба 12а

1. Таткото: Што ќе правиш ако се изгубиш?
Вера: Ако ми се изгубам, ќе се јавам на телефон.
2. Таткото: Што ќе правиш ако ти е тешко?
Вера: Ако ми е тешко, ќе се вратам дома.
3. Таткото: Што ќе правиш ако не ти е добро?
Вера: Ако не ми е добро, ќе одам на лекар.
4. Таткото: Што ќе правиш ако треба да работиш тешки работи?
Вера: Ако треба да работам тешки работи, ќе се јавам во агенцијата.
5. Таткото: Што ќе правиш ако не ти се допаѓа храната?
Вера: Ако не ми се допаѓа храната, ќе кажам на луѓето.
6. Таткото: Што ќе правиш ако ги потрошиш парите?
Вера: Ако ги потрошам парите, не ќе излегувам во град.

вежба 14

1. А: Мислам дека си го заборавив учебникот кај тебе дома.
Б: Не грижи се. Ако го најдам ќе ти го донесам.
2. А: Не ја знам новата програма на компутерот.
Б: Јас ја знам. Ако имаш проблеми, ќе јави ми се.
3. А: Колку време ќе останете во Охрид?
Б: Не знам. Ако соцедите се грижат за кучето, ќе останеме 3 дена.
4. А: Можеш ли да ми го купиш новиот речник?
Б: Се разбира. Ако има во книжарница, ќе ти го купам.
5. А: Велат дека попладнево ќе врне дожд.
Б: Се надевам дека тоа не е точно. Ако врне, не ќе можеме да играме тенис.

вежба 15

1. Ако имаме слободно време, ќе одаме **во** книо.
2. Ако твојот компутер дојде **до** петок, јас ќе ти помагнам со новата програма.
3. Ако добијам писмо од тебе, ќе ти испратам писмо.
4. Ако одиш **во** продавницата, те молам ќе купи **ми** весник.
5. Ако можеш, ќе јави **ми се** вечерва.
6. Ако сакаш, дојди со нас. Ќе гледаме филмот „Пред **Дождот**“.
7. Ако ти си гласен, ќе ти купам сендвич.
8. Донка ќе студира правниот **факултет**, ако ја **примат**.
9. Ако карате, ќе морат да играт надвор.
10. Ако времето е сончево **в сабота**, ајде да качуваме **на** Водно.

11.3 Perfective imperfect and future-in-the-past

Perfective imperfect occurs with perfective verbs conjugated in imperfect past tense. It cannot be done without modal particles such as ќе, да or ако.

Three main ways we use this form:

1. Future-in-the-past

Луѓето се собираа, се слушаа тапани и зурли и скоро ќе почнеше фестивалот „Долнени“.

People gathered, one could hear the sound of tapans and zurlas, and soon the Dolneni Festival would begin.

Бобан и Бојан чекаа. Нивните пријатели ќе дојдеа по еден саат.

Boban and Bojan were waiting, their friends would arrive in an hour.

2. Habitual actions in the past

e.g. Grandpa would come to our place.

Дедо Диме ќе дојдеше кај нас.

3. Unfulfilled conditions

Most frequently this can be used to describe a condition that would have taken place in the past but didn't.

Ако ми се јавевте, ќе дојдев. If you had called me, I would have come.

Да не ми се јавевте, не ќе дојдев. If you hadn't called me, I wouldn't have come.

4. With за малку

We can also use it with за малку to describe things that almost happened. (差点儿)

За малку ќе паднев. I almost fell.

вежба 18а

1. Да имаше пријателка во Отава, а не во Торонто, Лилјана ќе одише во Отава.
 2. Не ќе му сретнаше Танас ако Танас не учествуваше во Фолклорната група.
 3. Ако не расипаше колата можеби Танас немаше да ја забележи Лилјана.
 4. Ако на Лилјана не и се допаѓаше Торонто, не ќе останеше таму.
 5. Ќе беше тешко Лилјана да најде работа, ако не ќе знаеше и англиски и француски.
 6. Да се оженеше Танас за некоја жена што не зборува македонски не ќе зборуваа македонски дома.
 7. Танас ќе задоцнеше на настапот, да не ќе и сретнаше Лилјана.
-

вежба 19

1. ...
2. Ако ја дешеш толку многу синоќа ќе спиеш лошо.
Да не ја дешеш толку многу синоќа немаше да спијам лошо.
3. Ако колата ни се расипа, не ќе одивте во град.
Да не ни се расипеше колата, ќе одевме во град.
4. Ако завршиш средно училиште, ќе најдеш работа полесно.
Да завршеш средно училиште полесно ќе најдеш работа.
5. Ако не учеш англиски на училиште, немаше да го добеш стипендија за Америка.
Да учеш англиски на училиште ќе добиеш стипендија за Америка.
6. Ако одеш по дождот без чадор, ќе се разболеш вака тешко.
Да не одеш без чадор по дождот немаше да се расболам вака тешко.

вежба 20

1. ...
2. Да беа жолти чевлите Весна ќе си ги купеше.
3. Ако ја добиеше пораката, ќе ти се јавеше.
4. Ако вие не го купевте весникот, ќе немаше да дознаевме.
5. Да Ристо имаше пари, ќе и ги дадаше на Билјана нови сребрени обетки.
6. Донка ќе студираше на правен факултет, ако и примеа.
7. Да не врнеше децата ќе играа надвор.
8. Да беше сончево во саботата ние ќе качевме на Водно!
9. Минатото лето тие ќе дојдеа кај нас секој ден и ако времето беше убаво ќе шетаа со нас по кејот покрај реката.

вежба 21

1. Тие ни рекоа дека Татко ни живее во Куманово.
2. Тие рекоа дека живеат во Струга.
3. Таа вели дека ќе дојде утре.
4. Таа ми вели да дојдам утре.
5. Весна и испати порака на Мира Андреј да му се јави на Иван.
6. Тие ми напишаа дека Танас и Лилјана ќе одат во Македонија.
7. Таа рече дека го знае овој човек.
8. Вие мислевте дека таа ќе дојде.
9. Дедо им рече да бидат добри.
10. Ние рековме дека тој ќе стигне денес од Чикаго.

11.5 Verbal nouns

Always from imperfect version of the verb — add -ње to the imperfect stem.

чита — читање

плива — пливање

пуши — пушење

јаде — јадење

Denotes the name of an action. e.g. Do you like swimming? Сакате пливање?

вежба 22

1. скијање
2. учење
3. купување
4. правење
5. карање
6. шетање
7. спиенење

11.6 Verbal adverbs

Talking loudly, we walked down the street. “Talking loudly” is the verbal adverb here, because it uses a verb to describe how we performed the action of the main clause, walking down the street.

Formation: Add -јќи to the imperfect stem. (Only imperfect verbs)

If there are clitics, they follow the adverb:

Читајќи му ја книгата, размислаував за времето кога бев дете.

Reading him the book, I thought about the time when I was a child.

Качувајќи се на автобус, Елена падна.

Getting on the bus, Elena fell.